Biblioteca
Universității Iași

II B-13.633

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

MIRCEA STREINUL

LUPUL DIN ȚARA HUȚULILOR

ROMAN

COLECȚIA ALBASTRĂ

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

„COLECȚIA ALBASTRA"
Seria „Scriitorilor Români Contemporani"

Apare lunar

No. 2

MIRCEA STREINUL

31 OCT. 1941.
Biblioteca Universității Iași
ale 31.080

Lupul din Țara Huțulilor

Roman

Editura
„IMPRIMERIA BUCUREȘTI" — D. D. Rădulescu
Strada Cobălcescu 29 — Telefon 5.61.45

BCU IAȘI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PARTEA INTAIA

FIUL MUNȚILOR

CAPITOLUL I

Impărăția din neguri

Până la Vijnița — este tren. Alcătuit dintr'o locomotivă cu încheeturi de râșniță străveche, cu horn ca o cușmă căzăcească, turtită pe-o ureche, și bolnavă de tusă măgărească — fiu-fiu, cahâlc, cahâlc... —, un tender cât o taraboanță și niște vagoane despre cari e mai bine să nu vorbim, — dar, oricum, tren.

La Vijnița, el se oprește, căci nu-l ajută puterile s'o ia în munți. Și, la urma-urmei, ce-ar avea să caute acolo? Potcoave de cai morți? Așa că, dela Vijnița încolo, drumurile rămân pe seama căruțelor. Insă nici ele nu ajung prea departe, căci munții se ridică până la cer și nu lasă slobode decât câteva cărări sălbatice, cari, prăvălindu-se peste prăpăstii și lunecând printre torente uriașe, duc în Țara Huțulilor.

Da, spre sud-vest de Vijnița, unde satele se răresc din-ce-în-ce, până nu mai nimerești decât câte o casă două, cocoțată pe-o stâncă sau pitită într'un fund de

văgăună, Țara Huțulilor există într'adevăr. Biserică și școală nu sunt în aceste cătune, unde lupii trec tacticos prin mijlocul potecilor din ogradă. Departe de civilizație și de legi, trăiește neamul cumplit al huțulilor. Neavând teamă decât de Dumnezeu și de duhurile pădurilor, acești oameni aspri și ne'nduraţi, duc o viață proprie, în care nimeni nu cutează să se amestece, și obiceiurile lor îs barbare ca sălbătăcia naturii.

Mândri de existența lor liberă, pe care autoritățile n'o pot controla decât cu totul superficial, huțulii trăiesc izolat, neadmițând nici un străin în comunitatea risipită pe zeci de munți aproape inaccesibili pasului omenesc.

Vara, mulți bărbați coboară la Vijnița sau la Cernăuți, unde găsesc de lucru prin fabrici. Alții, însă, se ocupă cu plugăritul, cu tăierea copacilor din păduri și, unii, chiar cu contrabanda. Femeile rămân să vadă de gospodărie și de copii, împlinind orice muncă bărbătească în lipsa soților.

Iarna, se adună cu toții pela bârlogul lor. Mesele se'mbogățesc cu vânat proaspăt și gustos, iar vinul gâlgâie din belșug în pahare. Cei re'ntorși istorisesc despre minunățiile dela oraș, iar cei de-acasă înșiră întâmplările din cursul verii.

Inalți, robuști și tari de rup fier în mânile lor, trăind deavalma cu lupii, cu urșii și cu ereții, iubind cu sălbătăcie pericolul care-i pândește la tot pasul și luptând cu orcanele, cu viscolul și cu gerurile, huțulii disprețuiesc omul de șes și-l iau în derâdere.

Acești oameni ai munților bucovineni își câștigă cu greu banul. Tăiatul lemnului în păduri, plutăritul pe Ceremuș sau pe Prut și contrabandismul implică o mulțime de riscuri. Cu toate acestea, huțulii nu și-ar schimba pentru nimic în lume felul de viață. In păduri, la tăiatul copacilor, se'ntâmplă adesea nenorociri groaznice; când vin puhoaie mari din munți, apele vi-

clene ale Ceremușului și-ale Prutului înghit destui plutași; grănicerii poloni și români împușcă fără milă pe contrabandiști. Totuși, huțulii continuă cu îndărătnicie să se ocupe cu astfel de îndeletniciri periculoase. Libertatea îl îmbată ca vinul pe omul munților, care e în stare să jertfească orice pentru ea.

Acolo, sus, în cetatea stâncilor, judecățile's cumplite. Ochiu pentru ochiu și dinte pentru dinte. Iertare nu este. Vinovații îs uciși sau alungați din comunitate, căci bătrânii cari împart dreptatea au inimă de piatră și nici o lacrimă nu reușește să-i moleșească. Huțulul n'are parte de viață decât la el acasă. Dacă e alungat din munți pentru o vină oarecare, tânjește și moare ca un câne pe caldarâmul Cernăuților sau în vre-o uliță strâmbă din Vijnița, Când știe că nu va fi reprimit niciodată în coliba lui, huțulul nu mai are nici o poftă de muncă; dorul îi usucă inima, ochii își pierd luciul, vlaga amorțește brațele și, din flăcău vrednic ce-a fost, bietul om ajunge o umbră, care nici măcar să cerșească nu mai e în stare. Așezându-se la un capăt de pod, el își pleacă în țărână ochii și-și așteaptă moartea, care-l isbăvește în cele din urmă. Sufletul se poate re'ntoarce acolo, sus, în munții lui. Deaceea, fața huțulilor morți în diasporă are întotdeauna o lumină de tainică fericire.

Dragostea e crâncenă în împărăția munților și nu cunoaște nici o stavilă, așa că, de multe ori, devine patimă ucigătoare, un chiot de sânge și de stele, căci sub pecetea sângelui și-a stelelor iubește huțulul și el nu cunoaște milă sau îndurare când e vorba de iubire.

In țara aceasta — de înalte neguri și de frenetică viață —, orice miracol e posibil; în țara aceasta — oamenii n'au uitat graiul fiarelor și zeii pământului nu sunt plăsmuiri de legendă, ci trăiesc într'adevăr, oricât de puțin dispus ai fi să crezi că se mai poate întâmpla un astfel de lucru.

CAPITOLUL II

Voncic, băiatul caprei

Voncic era orfan. Așa se pomenise de când lumea și nu-și amintea deloc de părinții săi. Auzise, însă, că-i lovise trăsnetul în pădure, prefăcându-i în cenușă. Un moșneag chior, fost „Feldwebel" în armata austriacă, luase pe lângă sine plodul și-l scosese cu bine din copilărie. In nopțile lungi de iarnă, când vântul bătea cu pumni de zăpadă în geamurile bordeiului și lupii urlau jalnic în pădure, îl învăța să citească din niște calendare vechi și-i istorisea câte'n lună și stele, căci fostul „Feldwebel" văzuse multă lume'n viața sa și chiar avusese cinstea și norocul să dea ochii cu prea-luminatul împărat la Viana, dar — într'o dimineață de Februarie posomorît și ningăreț — moșneagul se stinse dintr'o suflare, așa că Voncic rămase singur pe fața pământului.

Pentrucă păștea capra moșneagului, plozii de jos, din cătunul strâns între fălcile unor munți cât cerul, își băteau joc de dânsul.

„Voncic, băiatul caprei!" — strigau blestemații, când el cobora să cumpere tutun și rachiu pentru moșneag.

Așa fiind, după-ce-l înmormântă pe bătrân, băiatul dădu foc bordeiului și, cu gândul să nu mai coboare niciodată în cătun, o luă din loc prin noapte. Bordeiul, măcinat de ploi și de vânturi, ardea, cu flăcări mari, din ale căror lumini roșietice se ridicau umbre ciudate. Speriind capra care mergea alături de băiat, câteva râsete mici clincheneau în fum. Poate duhurile bordeiului, poate grinzile sfârtecate de ferestraiele văpăilor — cine poate ști? Brazii mormăiau în barbă, că le veneau scântei obraznice pela

nas, iar șerpii, crezând că deslușesc vre-o comoară în jarul auriu, aproape că dădură buzna în foc.

— Hai, Catrino, hai mai repede, că, dealtfel, ne-om pomeni cu vre-o iasmă pe urmele noastre și-a fi vai de noi!

— Me-meee! — și, cu coada sbârligată, capra păși țanțoș înaintea băiatului, cu care se pierdu în întunecimile pădurii.

Focul mai pâlpâi câtva timp, răbufnind cu limbi ascuțite de aramă topită sub ghionții unui vânt prevestitor de viscol, și — spre miezul nopții — se stinse tăcut, așa că șerpii începură să se cuibărească în cenușa caldă.

Adânc în pădure, Voncic și capra luptau cu bezna.

— Uf, Catrino-hăi, că urâtă sloată s'a mai pornit și 'ntunericul ni se vâră prosteşte în ochi!

Capra, orbită de zăpadă și behăind încetișor, se dădu moale pe lângă picioarele băiatului.

Bezna era deasă că puteai să te bați cu ea ori s'o tai-felii ca pe-o pâne. Zăpada amestecată cu ploaie, pe care vântul o cobora din vârful înegurat al munților, avea gust de mocirlă înghețată și brazii se văietau a moarte, agitându-și într'o panică neputincioasă brațele, pe când văgăunile se umpleau de apa leneșă a unei pâcle de nepătrums.

— Tu, Catrină, încă oleacă și-om ajunge unde n'a călcat alt picior omenesc decât al meu. Ha? Ai spus ceva? Dacă nu, atunci ce-mi tot behăi ca o cumătră din vale? Capră proastă ai rămas!

Trecură printre stânci uriașe, pe cari par'că însuși dracul le prăvălise în hlesișul brazilor. Apoi, tot orbecăind și 'mpiedicându-se de trunchiuri răsturnate sau de bolovani ascunși sub ierburi putrede și sub mușchiu, ajunseră pe un platou, unde vântul sufla ca și cum ar fi vrut să-l desbrace de cojocel pe băiatul rupt de-oboseală.

— Fa Catrină, ține-ți bine barba, că ți-o smulge crivățul!

Dela o vreme, băiatul începu să simtă ghimpi de teamă în spinare. Prea era cumplit întunericul și zăpada licărea albăstriu uneori, iar vântul căpătase glas de om! Cineva se tânguia amarnic într'un tufiș de lemnul-Domnului. Poate o pasăre de noapte, poate o iasmă — și Voncic nu cuteza să privească în urma sa. Noroc de capră! — că ea, cu răsuflarea liniștită și mersul regulat, obișnuit cu stâncile, nu dădea nici un semn de spaimă. Dealtfel, băiatul ar fi apucat-o la fugă și, în pădure, e cam periculos să fugi, căci, în cazul acesta, iasmele se năpustesc fără milă asupra omului, de-i fură privirea sau auzul, sau chiar viața dacă sângele lui e încă tânăr și ne'ntinat de-atingere ne'ngăduită cu muiere.

Ziua veni tulbure, fumegoasă.

Viscolul nu voia să se potolească și zorii se risipiră mohorîți ca după o luptă.

In cele din urmă, Voncic nimeri la peșteră.

Stâncile se 'ngrămădeau monstruos unele peste altele și culoarea lor roșietică lucea straniu, brăzdată de vine verzui și-albăstrii, în lumina dimineții. Acolo unde ninsoarea nu bătea, rocile erau acoperite de mușchiu auriu, suflat pealocuri cu colb de păienjeniș. In peșteră părea destul de cald și-un covor des de frunze uscate foșnea când câte-o gură de vânt mai îndrăzneț isbutea să pătrundă prin întrarea strâmtă și joasă.

In pereții de cremene, Voncic grămădise o mulțime de nuci și de alune, pe cari, gândindu-se la un eventual refugiu pentru viitor, le strânsese de cu vreme.

— Hai, fa Catrino-hăi!

Cum capra, mirosind întunericul peșterii, ezita

cu mofturi de fată-mare, băiatul o împinse fără vorbă multă înăuntru.

— Na, cumătră, îți place bârlogul?

Animalul behăi mulțumit și Voicic își lepădă cojocelul.

Afară, vântul urla din mii de trâmbițe, cari sunau ca o prăbușire de ceruri fulgerate. Câte-un urlet prelung, de lup înfometat, sau vre-un lătrat ascuțit de vulpe se-auzeau ca printr'o perdea, căci ninsoarea nu conținea deloc. Întregul văsduh se prefăcuse într'un ocean alb, înspăimântător, prin care tulpinile brazilor se vedeau ca niște catarguri de corăbii scufundate.

— Sfârșit de lume, nu alta, bre Catrino! Să știi că baba Dochia își scutură pernele înainte de soroc, își scutură și pernele, fa-hăi, nu numai cojoacele, acolo sus, în nouri. Te pomenești că-i ajută și sfântu' Petru... Noroc de peștera aiasta, bre Catrino... Altfel, înghețam ori ne găbjea vre-o haită de lupi!

Capra culegea câte-un fir de mușchiu și da vesel din barbă.

Voncic își pregăti un culcuș de frunze în cotlonul din fund al peșterii. Înainte de-a se trânti să doarmă, crestă cu briceagul o cruce de pază în perete și ieși, pe brânci, afară. Mânios, cu pletele resfirate, viscolul se năpusti asupra lui, mai-mai să-l răstoarne în omăt, dar băiatul își înfundă bine picioarele'n pământ și resistă cu un fel de ironică încăpățînare. Vântul, ca și cum ar fi înțeles acest lucru, par'că se mai liniști, lăsându-l în pace, și-o apucă spre-un desiș, peste care viscolul dăinuia ca un alburiu fum de stele.

Îngenunchind, Voncic își plecă în zăpadă fruntea și fiorii îl străbătură până la inimă. După ce făcu niște semne către cele patru colțuri ale lumii, își descheie la sân cămașa de in și, apucând briceagul, apăsă în carne lama ascuțită și sclipitoare. O șuviță

de sânge mici ca răşina dintr'un trunchiu de brad; apoi; picăturile căzură pe zăpada care, îndată, se lumină ca o aurore. Jertfa aceasta, adusă ielelor, iasmelor şi celorlalte duhuri ale pământului şi-ale pădurilor, îi dădu băiatului siguranţa că, de-acuma înainte, ele îl vor lăsa în pace. Peste măsură de obosit, se'ntoarse în peşteră. Trântindu-se'n culcuşul de frunze, închise ochii şi'ncepu să se gândească asupra întâmplărilor din ultimele zile — boala moşneagului, moartea lui, incendierea bordeiului, venirea în această vizuină necercetată de oameni şi vişcolul cumplit, pornit ca din senin.

„Aici, am să fiu fericit", — îşi spuse el. — „Voiu trăi în singurătate şi m'oiu împrieteni cu fiarele. Cine ştie... Poate că, într'o bună zi, voiu isbuti să'nvăţ graiul păsărilor şi-al urşilor... Atunci, m'oiu face doftor de fiare şi ele mi-or aduce toate bunătăţile pădurii... Smeură trandafirie ca nara iepurelui şi fragi cu miros dulce, nuci cât pumnul şi-alune muiate în lapte de cerboaică, ori nestemate şi aur..."

Capra se-aşează la picioarele băiatului, încălzindu-i-le cu blana ei deasă.

— Hei, Catrino, ne-aşteaptă viaţă fericită în singurătăţile aiestea...

Deodată, îşi aminti că nu-i crestase şi caprei semnul împotriva iasmelor, aşa că ele ar putea să-i sece laptele sau chiar s'o zugrume, însă — cum era prea bine cuibărit în culcuş — îi fu lene să se scoale şi-amână pentru mai târziu descântecul.

Pe urmă, toate se'nvălmăşiră în mintea băiatului şi lumea se cufundă într'un somn negru, fără visuri.

Când Voncic se trezi scuturat de frig, căci dormise agitat şi spulberase frunzişul în care se vârise, ninsoarea încetase şi-un soare palid, fără nici o viagă, se-apropia în valuri roşii spre-asfinţit. Zăpezile luau

pe'ncetul luciul albăstriu al unor grăunțe de aur, iar brazii tălăzuiau ape verzui spre-adâncul pădurilor.

— Fa, Catrino, unde ești? — chiemă băiatul, însă animalul nu se-arătă.

— „Hm! Te pomenești că s'a dus să-și pieptene barba..." — își spuse Voncic, și, dupăce luă un pumn de nuci, se'ntinse din nou în culcuș.

Dânsul isprăvise acu de mult să mănânce miezul lor dulce, dar capra tot nu se-arăta și băiatul începu să se'ngrijoreze. Sculându-se, merse la gura peșterii. Cercetă omătul și văzu urmele caprei, cari duceau către-o prăpastie înconjurată de tufișuri sălbatice, unde se pierdeau între crengi.

— Nea, boală hăi! — se stropși Voncic.

Nu-i răspunse decât o tăcere grea ca un munte de zăpadă.

— Catrino, nea-nea-nea, Catrino! — mai strigă dânsul odată.

Aceeași tăcere; par'că și mai adâncă.

Apropiindu-se de gura prăpastiei care, acuma, se-acoperea de puternice umbre violete, Voncic se plecă asupra ei și-i cercetă încordat întunecimile.

— Uhuuu! — strigă el din răsputeri.

De undeva, din foarte mari depărtări, par'că-i răspunse un ecou, dar sunetele erau atât de triste, încât inima băiatului se făcu mică... mică... — de-ai fi putut crede că-i de vrabie!

Încă puțin, și soarele trebuia să apună în sângele care șiroia din toate rănile cerului sfâșiat de dinții lacomi ai pădurilor.

Voncic privi disperat în jurul său. Noaptea se și vestea amenințător din hăurile răsăritului. Copacii dispăreau într'o pâclă subțire, care curgea leneș spre văgăuni, și-un vânt uscat, de ger, începu să se joace prin zăpadă. Cerul dădea acu în albastru de seară,

un albastru întunecat — ca acela din lapele unei fântâni.

Luându-și inima'n dinți, băiatul se duse, prin partea opusă — care cobora în pantă domoală până'n fundul prăpastiei —, să cerceteze îndeaproape imensul ceaun de piatră.

Ajungând jos, se'mpiedică.

Sdrobit de cădere, stârvul caprei zăcea scăldat în sânge și ochii ei aburau un cer nesfârșit.

Soarele apusese de mult și jarul zăpezilor se stinsese, topindu-se în suave nuanțe verzui, peste cari o boltă senină și'nghețată își aprindea acuma stelele depărtate, dar Voncic tot nu se clintea de lângă stârv.

Abia târziu se scutură, ca dintr'un vis.

„Iasmele mi-au amăgit-o și i-au dat ghies în prăpastie," — își spuse și mângâie blana mătăsoasă a caprei, tânguindu-se: — „Doamne-Doamne! Dacă-i făceam la timp semnul împotriva duhurilor pădurii, nu i se'ntâmpia nimic Catrinei mele..." — și, opintindu-se, încărcă pe spate hoitul.

Gâfâind sub povară, luptând la tot pasul cu lunecușul și simțind cum fruntea i se'mbroboneză de sudoare, abia isbuti să urce panta. Când, însfârșit, ajunse pe platou, așeză la pământ stârvul și căzu cu un genunchiu în zăpadă, înfiorându-se de-un vânt sticlos și rău, care-l desmetici. Intunericul se înăsprise, — însă, în curând, slobozi din tărie, căci luna tocmai răsărea; umbrele brazilor, lungi, nesfârșit de lungi, se culcau ca niște aripi obosite peste zăpadă; culmile ardeau cu o flacără rece ca văpăile depe comorile de Sânziene; numai văile rămâneau întunecate și, par'că, și mai adânci și misterioase. O pajeră, trezită de cine-știe-ce arătare, fâlfâia larg peste văgăuni, astupând uneori luna. Atunci, câte-o fiară urla înspăimântată, dar tăcerea care urma era tot mai grea

și atât de turburătoare, încât lui Voncic i se părea că, afară de dânsul, nu mai există nici o altă vietate pe lume.

Gerul se-ascuțise de-ți venea să crezi că până și corbii dârdâie în cuiburile lor din crăpăturile stâncilor, iar vreascurile trosneau uscat între măselele lui cumplite.

Băiatul își privi mânile; erau ude de sânge și tremurau; luna — și ea roșie.

Halucinat de sânge și de lumină, Voncic începu să gâfâie. Totuși, nu-i era teamă, nu-i mai era teamă. Puteau veni de-acuma toate neamurile satanei — și tot nu se temea! Chiar ar fi vrut să se-arate o fiasmă... Măi, cum ți-ar fi pocnit-o el drept în numele Tatălui! — însă nimeni nu se-apropie de dânsa, deși — Voncic era convins de-aceasta! — o mulțime de spurcăciuni — sta-le-ar sub coadă capu'ncornorat! — se-ascundeau în spatele lui.

Într'un târziu, băiatul scormoni o groapă în zăpadă și puse capra în ea. După ce o mai mângâie odată, prăvăli peste ea niște nămeți și se ridică în picioare. De-acuma, era fără nimeni pe lume. Ca să se convingă că nu cumva e și el mort, chiui din răsputeri:

— Ii... iurlilai... iurlilai... lilai... lilai,,, lai,,, lai,,,

— ...lilai... lai... lai... — îi răspunseră munții.

„Așadar, mai trăiesc," — își spuse cu o aspră și-amară bucurie și-și spălă cu zăpadă mânile.

Apoi, încă halucinat de luna care, par'că, îi intrase cu totul în ochi, se re'ntoarse la peșteră; frigul îl umpluse, omătul îi pătrunsese'n opinci și dinții îi clănțăneau ca'n scuturiciu; adunând gătejele cari se grămădeau la intrare, le trase înăuntru și, scăpărând din amnar, le dădu foc. Pălăia lumină îndată încăperea și pereții căpătară luciu de aur albăstriu. Băiatul aduse câțiva butuci, așa că focul avea să

ardă toată noaptea, ferindu-l de vre-o vulpe prea curioasă sau de vre-un lup, care-ar fi avut poftă să-l viziteze netam-nesam în peșteră. Deșărtând traista pe care-o bucșise cu de toate înainte de-a incendia bordeiul moșneagului, îi inventarie conținutul: icoana Domnului nostru Iisus Hristos, un clondir, câteva ștergare, o pereche de opinci noui, două tigăi, o pătură groasă de lână și cinci cărți cu copertele îngrijit învelite în hârtie albastră — Sfânta Scriptură, Halimaua, un almanah „Universul", o istorie a lumii, scrisă pe'nțelesul tuturor, și-o culegere de sfaturi practice pentru săteni; în afară de câteva pasagii din Sfânta Scriptură, Voncic nu citise nici una din celelalte cărți.

Așternând pătura în așa fel peste frunziș, încât să se poată acoperi cu jumătate din ea, se lungi pe burtă și'ncepu să citească din sacul de povești al Halimalei. Numai rareori, când câte-un urlet prelung de lup suna de-afară, își întrerupea lectura și privea câtva timp în jarul focului; atunci, gândindu-se la capra care zăcea sub zăpezi, lăcrima și, ca să nu plângă, își relua plimbarea prin lumea fermecată a poveștilor orientale.

La gura peșterii, luna își măsura lumina cu a focului. Era o luptă ca de vis. Claritatea albastruverzuie a lunei curgea cu spume de aur peste arămurile focului, însă nu reușea să-l stingă și vâlvătăile roșii par'că încercau să prindă în palosele lor singurătățile cerului.

Către somn, Voncic aruncă peste cărbunii cari amenințau să se stingă toate lemnele câte le adusese în peșteră. Cuibărit până la urechi în culcuș, ascultă încă mult timp urletele lupilor; bucurându-se că e la adăpost, adormi cu luminile focului în ochi, fără să se mai gândească la urgia gerului de-afară, prin care iasmele dănțuiau goale și străvezii. In somn,

însă, plânse de câteva ori: Catrina i se-arătă însângerată și-l privea cu ochi înegurați, de-o tristeță ca a brazilor singuratici depe vârful munților.

CAPITOLUL III

Străinul cu obrajii de ceară

Iarna trecu destul de repede și veni o primăvară sălbatică, plină de miresme aspre, cari usturau nările băiatului. Boarea molizilor și-a brazilor se-amesteca, împrospătată de izul crud și dulceag al țărnii, cu aromele pelinului. Ierburile creșteau văzând cu ochii. Pe culmi, omătul stăruia albăstriu și vântul aducea uneori jilăveala lui răcoroasă, care îmbăta vietățile pădurilor. Șerile sunau sărbătorește de freamătul brazilor. Pământul colcăia gras sub picioarele urșilor și cerbii își încurcau tot mai des coarnele prin tufișuri, căci aerul primăverii îi ameța de le lua mințile, iar ciutele aveau o pâclă ciudată în ochi. Până și sborul pajerelor era altfel — dar să nu ne mirăm: anotimpul turbura ca un vin vechiu, băut pe nerăsuflate!

Într'o după-amiază târzie, Voncic se pomeni cu un om în peșteră. Apariția străinului fusese atât de neașteptată, încât băiatul încremeni. Revenindu-și din uimire, sări în picioare și vru s'o ia la fugă, însă necunoscutul făcu un larg semn liniștitor din mână și spuse:

— Nu te teme, că n'am nici-un gând rău cu tine.

Glasul străinului sunase atât de dulce, că lui Voncic îi dispăru, deodată, orice frică.

— Mă lași să m'odihnesc oleacă? — zâmbi flăcăul.

Voncic dădu din cap și prinse să cerceteze înfățișarea străinului. Munte de om! Și, totuși, cu o față deschisă și bună de copil. Părul, învolburat și

cu luciu roșietic, punea frunze de toamnă peste fruntea înaltă. Obrajii par'că zâmbeau într'una, însă erau de-o paliditate care-l îngrijora pe băiat.

— Vii de departe?

— Ihî! Tocmai din Cernăuți.

— Atunci, îi fi trudit... Trântește-te'n culcușul meu.

— Bun sfat îmi dai, băiete! Rogu-te, numai, să-mi duci până la vre-un isvor iapa și s'o adăpi. Apoi, leag'o de-un copac. Te pricepi la cai?

Când se re'ntoarse la peșteră, Voncic îl găsi descins și descălțat pe străin.

La început, se sfii să intre în vorbă cu dânsul, însă, în curând, se desgheță și necunoscutul îi istorisi o mulțime de lucruri despre Cernăuți. Tot cu vorba, nu observară decât târziu că seara se și lăsase și că o ploaie subțire pornise dintr'o pânză deasă de nouri. Voncic alergă afară și, deslegând iapa, o aduse la peretele stâncii, unde ploaia nu ajungea cu miile ei de degete reci. Apoi, băiatul aprinse câteva brațe de lemne în peșteră. Străinul scoase dintr'o desagă enormă o pâne albă, niște costițe de purcel și brânză. Voncic, care trăise cu nuci și-alune până acuma, mâncă sdravăn și nu refuză nici dușca de rachiu, cu care-l îmbie flăcăul. Moleșiți de mâncare și de băutură, se'ntinseră în culcuș și-ascultară ploaia.

— Dece ești atât de-amărît, bădiță? — îndrăzni, într'un târziu, Voncic.

— Pentrucă m'ai găzduit așa de frumos, iată că ți-oiu răspunde, măi băiete.

Și străinul îi istorisi totul.

Părinții lui îl logodiseră încă de tânăr cu o fată din cătunul acesta uitat de Dumnezeu, însă el, plecând cu pluta până la Cernăuți, se'ndrăgostise acolo de-o văduană din suburbia Caliceanca, așa că, din cauza asta, părăsise munții. De rușine, logodnica se

aruncase într'o fântână, de unde vecinii o scoaseră cu capul sdrobit. Părinții fetei se-adresaseră bătrânilor satului și aceștia hotărîseră că oricine are dreptul să-l ucidă pe logodnicul necredincios.

— Până și părinții mei s'au lepădat de mine, — spuse necunoscutul, — și-au rostit mare blestem asupra mea! Dar dragostea-i cumplită și nu i te poți împotrivi. M'am dus, deci, la Cernăuți. Am trăit acolo, doi ani de cari nu-mi pare rău. Toată dulceața dragostei s'a revărsat peste sufletul meu, căci muierea aceea mă iubea și mă mai iubește, și-o iubesc, mult, și eu. Numai că, dela o vreme, m'a apucat dorul de munți. Într'o noapte, am simțit că trebuie să-i revăd cu orice preț. Zădarnic a plâns ibovnica mea. Ieri dimineață, mi-am luat rămas-bun dela dânsa și, astăzi, iată-mă's aici, iar mâne voiu coborî în cătun...

— Nu, nu! — strigă Voncic, căruia răposatul Feldwebel îi istorisise adeseori despre legile crunte ale huțulilor. — Ei te vor ucide cu pietre.

— Da, — spuse încet străinul. — Ei mă vor ucide cu pietre, însă trebuie să mă duc. Vreau să mor aici, în împărăția noastră, privind munții și pădurile, — și, după o tăcere în care se-auzea numai ploaia, adause: — Cine-știe, măi băiețe... Poate că nu m'or omorî...

— Te vor omorî... — și Voncic își umezi buzele uscate de iritare. — Te-or lovi cu pietre, te vor chinui și ți-or arunca în vre-o prăpastie trupul. Nu te duce la ei...

Flăcăul își trecu palma peste creștetul băiatului.

— Dece ai vrea să nu mor?

— Moartea e urâtă și dumneata ai multă lumină în ochi. Ești un om bun. Înapoiază-te la Cernăuți și nu mai veni pe-aici! Zău, băditâ...

Ploaia, ploaie lungă de primăvară, șiroia ca din cofă prin bezna de-afară. Pe-așa o vreme, piticii din

pădure se-adunau prin vizuinile ursilor, unde stăteau la taifas ori făceau negoț de nestemate cu ielele. Uneori, veneau și pajerele, cari aduceau apă vie în pliscul lor de cremene, tămăduind de-orice boală ursii răniți în vre-o luptă cu huțulii. Atunci, alergau toate lighioanele pădurii, doar-doar să apuce un strop din apa aceea fermecată, căci ea nu numai că vindeca de-orice rană, dar și dădea puteri nebănuite celor ce se'nvredniceau s'o bea.

Voncic se gândi:

„Dac'aș fi și eu fiară, aș merge îndată la o pajeră și-aș ruga-o să-mi dăruiască o picătură de apă vie. Apoi, m'aș întoarce într'o fugă încoace, ca să-l vindec de dor pe fârtatul aiesta..." — și oftă.

— Ce-i, mă? Ai vre-o fată pe undeva, că-ți rupi așa baierele inimii? — șăgui străinul.

— Nuu! — protestă băiatul, roșind. — N'am nevoie de fete!

Necunoscutul zâmbi din nou a șagă, însă nu mai spuse nimic; totuși, Voncic roși încă pe-atâta. Afară, ploaia răpăia și brazii foșneau a om rătăcit prin întuneric. Jarul zugrăvea flori tot mai palide pe stâncă. Uneori, calul boncănea în piatră și, atunci, necunoscutul tresărea.

— Să nu fie vre-o sălbătăciune prin apropiere, — spunea dânsul, dar băiatul îl liniștea răspunzându-i că fiarele nu ies din vizuinile lor pe-o astfel de vreme.

Străinul mai bău o gură de rachiu.

— Amu, Voncic, să ne culcăm în lege, că est'a rupt de-oboseală... Și's și eu cam trudit...

Cuibărindu-se cum putu mai bine în frunziș, flăcăul adormi imediat.

Băiatul controlă din gura peșterii dacă iapa e la adăpost și se mai jucă un timp cu un vreasc, pe care-l tot vâra în jăratic, răscolindu-l; apoi, se lungi lângă oaspetele său, însă nu reuși să adoarmă.

Îi venea, mai degrabă, să plângă sau să cânte încetişor. Ploaia se'nteţea din-ce-în-ce, vuind tot mai tare în piatra stâncilor. Deoarece pornise şi-un vânt aspru, care aducea până'n fundul peşterii răceală, Voncic îl acoperi cu pătura pe străin. Pe urmă, începu să zumzăie un cântec — dar cântecul se prefăcu repede în plâns. Luminile jarului aruncau flori sângerii pe fruntea necunoscutului, iar flăcările părului roşcat se-amestecau într'un joc de aur cu ele. Voncic avea impresia că păzeşte o comoară din poveste şi se temea să nu i-o fure niscaiva balauri. Când adormi, par'că deslusi, ca printr'o apă tulburie, un râs bun şi trist.

Dimineaţa se-arătă cu o lumină mâloasă şi palidă, care abia de pătrundea prin nouri. Voncic se trezi mai de vreme ca de obiceiu. Afară ploua mereu şi băiatul vru să se cufunde iarăşi în somn, căci culcuşul era căldut şi îmbietor a lene, însă îşi aminti de străin şi se uită în dreapta lui; spre marea sa mirare, văzu că locul e gol şi se dumeri îndată că necunoscutul a ieşit din peşteră.

„...poate ca să-şi ducă iapa la adăpat!" — se gândi Voncic, dar trecu mai mult ca o jumătate de ceas şi străinul tot nu se 'ntoarse.

În cele din urmă, băiatul ieşi din peşteră; afară, ploaia îl primi duşmănos şi dânsul se scutură ca'n friguri, însă păienjenişul ei rece îl învălui cu totul; la câţiva paşi, iapa sta cu capul în pământ, smulgând ici şi colo câte-un fir de iarbă.

— Hii, fa băi! Dă-te mai încoace! Nu vezi că ploaia te-a murat până la ciolane? — şi, apucând-o de căpăstru, o aduse mai aproape de stâncă; animalul îl privi cu ochi blânzi, omeneşti, şi Voncic, presimţind o mare tristeţă în lumina lor, tresări ca pentru a plânge.

Intr'o clipă, întreaga convorbire de-aseară cu necunoscutul îi trecu prin minte.

„A coborît în cătun! Nenorocitul... Doamne, l-or ucide ca pe-un câne..." — și fruntea îi transpiră; sudoarea, abundentă, se-amestecă îndată cu stropi de ploaie și ochii îl usturară de sărătura ei ascuțită.

Peisagiul își pierduse realitatea. Totul era straniu. Munții par'că-și schimbaseră forma și brazii se strâmbaseră, iar cerul se sdrențuise ca și cum cineva l-ar fi fost călcat în picioare. Până și ploaia era ciudată. Din rece cum fusese, acuma se prefăcuse călduță ca și când ar fi curs dintr'o rană, dintr'o imensă rană cerească. In vale, aburii colcăiau printre copaci. Uneori, vântul îi sfârteca, dar ei își refăceau tentaculele și continuau să se târâie peste pietrișul văgăunilor. Rar de tot, mâncat de urgiile iernii care fusese destul de aspră, câte-un copac începea deodată să se clatine ca și cum ar fi trecut un torent nevăzut peste el. Apoi, sguduindu-se din toate fibrele, se-apleca încet, ca, în cele din urmă, să se prăbușească în țărâna moale și lipicioasă. Voncic își făcea întotdeauna cruce când se prăbușea un copac. De data aceasta, însă, rămase împietrit și, în mintea lui, văzu cum un om se dărâmă sub o răsbunătoare ploaie de pietre.

Imaginea fusese atât de vie, că băiatul strigă. Apoi, nu se mai auzi decât sgomotul pe care-l făceau stropii de apă lovindu-se de stânci. Munții, enormi și muți, par'că-și băteau joc de durerea omenească. Intr'un târziu, băiatul se duse la cal și-l mângâie pe grumaz.

Voncic privi cerul. Coborîse, par'că, și mai jos. Era o forfotă de aburi vineți, care-amenința hăurile, așa că vârful munților părea scăldat într'o apă tulbure, fumurie. Ploaia bătea subțire, dar fără sorți de încetare. „Va ploua și la noapte... Poate și mâne... poimâne... răspoimâne... Până când? Doamne, până

când?" Calul își întoarse capul și-l privi pe Voncic. Băiatul îl mai mângâie odată și-o luă, cu ochii în pământ, spre văi. Drumul era prost. Șuvoaie repezi, bălți și noroiu... Departe, vuiau torente, rupând rădăcinile copacilor și măturând pietrele. După câteva minute, băiatul intră în pădure. Fagii își scuturau asupra lui apa leșietică și rece, iar brazii murmurau ursuz în barba lor înmiresmată. O veveriță se uită lung la Voncic. Mirată de apariția lui, ca scăpă o alună, care se pierdu între ferigi. Se-auzi un râs hodorogit, de poloboc gol. Voncic se gândi că trebuie să fie vre-un pitic bucuros c'a găsit aluna. Veverița, supărată, își învârtea repede-repede coada roșcată, ca și cum ar fi vrut să aprindă pădurea. După vre-un ceas de mers, băiatul nimeri într'un hățiș — enorm ca un zid de cetate —, pe care abia isbuti să-l desfacă. Ieșind din întunericul lui verzuiu, văzu că mâinile, sfâșiate de mărăcini, i s'au acoperit de sânge. Trecu într'un luminiș și-și ținu în ploaie pălmile înroșite.

Făcându-și cruce, o luă mai departe. Ajunse încă înainte de-amiază în sat. Ulițele erau pustii, atât de pustii, încât dădeau o cumplită impresie de moarte. Câinii îl priveau cu ochi adormiți pe Voncic și, înecați de aerul umed, nu lătrau la ciudatul călător, care se furișa ca un hoț pe sub răchite.

Deodată, băiatul se pomeni în mica piață din fața cimitirului. Tot satul era adunat acolo. Voncic se ascunse între niște copaci, ca să poată observa ce se petrece în mulțimea aceea. Poporul era îmbrăcat în straie de sărbătoare, ca și cum s'ar fi adunat la o nuntă. O ciudată tăcere îi stăpânea pe toți. Par'că era o mare nefiresc de liniștită.

Voncic zădarnic căuta să găsească motivul acestei ciudate încremeniri. Ghicind că, totuși, se petrece acolo, între oamenii aceia, ceva cumplit, se săltă între crengile unei răchite și, astfel, putu vedea totul.

Legat de-un stâlp înfipt în mijlocul pieții, străinul — desbrăcat până la brâu — sângera din zeci de răni. Brâul, din cu dungi verzi, cum fusese, devenise brăzdat cu dungi stacojii. Nici un mușchiu al străinului nu tresărea; cu toate acestea, Voncic știa că necunoscutul încă n'a murit; ochii, abia umbriți de-o ușoară negură, mai priveau cu un fel de lăcomie lumea. Uneori, câte-o piatră mai sbura asupra celui legat, sfâșiind carnea chinuită de răni și de frig. Cerul coborîse până peste case; pe-alocuri, par'că și nourii luaseră culoare stacojie.

„Măcar dacă ar striga cineva!" — își spuse băiatul, înfricoșat de-atâta tăcere.

Dar liniștea stăruia și ploaia mărea coșmarul viziunii de iad, așa că Voncic se temea să nu leșine.

Timpul trecea greu. Fiecare picătură de sânge care se prelingea din rănile victimei, părea un veac. Totuși, băiatul nu se mișcă dela locul său. Spre seară, la semnul dat de-un bătrân, mulțimea începu să se-agite ca valurile unui ocean înfuriat. Pe fața străinului, liniștită, coborîseră palori, pe cari lumina tulbure le încenușa ca un pătienjeniș. Femeile, cele bătrâne, bătrâne de par'c'ar fi fost de când cu mama Eva, se-apropiară și'ncepură să bipăie trupul străinului. Unele își vârîră degetele în răni și și le scoaseră pline de sânge. Necunoscutul nici nu tresări.

„A murit, va-să-zică a murit..." — își spuse liniștit, foarte liniștit Voncic și coborî din răchită, amestecându-se'n mulțime.

Văsduhul era acu cenușiu, ca și cum ar fi sburat miliarde de ciori prin el. Nicăieri, nici o lumină. Munții se profilau întunecoși și răi ca niște monștri. Câinii urlau pretutindeni. Uneori, le răspundea din păduri câte-un lup. Nourii goneau ca niște iasme; cu toate acestea, ploaia nu înceta.

Băiatul ajunse până la necunoscut. Îngenunchind,

îi cuprinse picioarele. Mirosul de sânge îi înceţoşa mintea. Poate că-l îmbăta şi izul de pământ putred.

— M'auzi, bădiţă, m'auzi? — şopti Voncic; un pumn de apă îi intră în gură; cineva îl îmbrânci şi băiatul căzu; apoi, trecură câteva cisme peste dânsul; câinii tot mai urlau, dar foarte încet, ca prin vis.

Încă în noaptea aceea, limbi de foc — roşii, albăstrui sau trandafirii — isbucniră ca nişte păsări fantastice din casele cătunului.

Sus, în munte, Voncic făcea pregătiri de plecare. În zorii zilei, cu desagii în spinare, luă de frâu calul şi haide, băiete!

CAPITOLUL IV

Lupul cel tânăr îşi arată colţii

Voncic tot fătăcise şi urcase până să-şi găsească acest adăpost aici, în inima munţilor, unde poate că nici nu'ndrăznise să calce alt pas omenesc. Era, acolo, ca'ntr'o cetate de ne'nvins, şi nourii curgeau de cele mai multe ori sub picioarele băiatului, nu deasupra lui. Sălbătăciunile nu prea dădeau prin această împărăţie de piatră, căci n'aveau ce căuta în asemenea pustietate. Doar vulturii şi pajerele de se'ncumetau — şi asta numai când li se făcea de dragoste şi-aveau nevoie de singurătate.

Un an trecuse de când fusese ucis străinul. Voncic găsise o mulţime de cărţi în desaga lui şi-şi amăgise timpul cu ele şi cu iapa, care-avea în ochi o lumină de cal năzdrăvan, aproape omenească — aşa îi era de grăitoare. Băiatul călărea mult. Când se sătură de citit, încăleca şi cobora în păduri, unde se lua la harţă cu câte-un lup, până-l ucidea. Adesea, călărea

și noaptea, orbește, lăsându-se condus de instinctul sigur al calului. În astfel de raite, se simțea fericit. Crengile tufișurilor îi șuierau la ureche și i se părea că sboară spre stele. Dela o vreme, însă, astfel de lucruri nu-l mai mulțumeau și se pomenea, deodată, lălăind a jale de par'că hăuleau și cerurile.

Atunci, sângele îi năvălea în obraji și-urechile îi vâjâiau. Chinuit de singurătate, se gândea uneori s'o părăsească, dar nu-și ducea niciodată până la capăt gândul, căci munții prindeau să murmure că le va fi dor de dânsul.

„Cine-o să ne mai mângâie cu cântecul, dacă vei pleca?" — par'că mormăia cel mai înalt dintre ei, o adevărată catapiteasmă de piatră a cerului.

„Cine-o să ne înveselească în zorii zilei cu chiotul lui?" — spunea jalnic altul.

„Cine-o să ne privească măreția în liniștile nopții?" — vuia un al treilea.

„Cine..."

„Cine..."

„Cine..."

Și băiatul rămânea. Rămânea chiar când munții se burzuluiau din te-miri-ce pricină și'ncepeau să fulgere și să tune de te-apuca groaza. Nu-i vorbă... că priveliștea era minunată! Nouri groși și-aproape negri colcăiau ca niște șerpi și pufneau cu flăcări pe nări, iar când își isbeau de stânci coada, să fi văzut prăpăd! Se desprindea, atunci, câte-un pietroiu, care dura cu mugete uriașe spre prăpăstii, unde cădea trăgând după el, fără milă, trunchiuri de brad ori tufișuri de lemnul Domnului.

Așa o grozăvie bântuia și-acuma.

Din adăpostul său, Voncic privea prăpădul. Tunetele sunau ca urletele unor diavoli deslănțuiți. Apoi, urmau liniști mari, în cari se-auzea numai ropotul ploii șuroind melodios pe pereții netezi ai stâncilor.

Cumpăna nu dură, însă, prea mult și, în curând, se ivi soarele, prefăcând în adamanturi boabele de apă. Mângâiat de căldura lui plăcută, băiatul, care-și scosese din adăpost brațele, întinzându-și-le pe pământul pietros, uscat acu, fu cât pe ce s'adoarmă — când un sgomot de pași îl făcu să-și deschidă ochii.

O fată de vre-o patrusprezece ani îi răsărise în față.

— M'a prins ploaia asta pe-aici, — spuse ea, simplu, ca și cum l-ar fi cunoscut de cine-știe-când, — și n'am apucat să mă'ntorc în vale. Mă lași să m'odihnesc oleacă lângă tine?

Voncic, aprins la față, îngăimă:

— Te las, cum de nu te-aș lăsa? Pământul și cerul îs ale tuturora. Șezi aici, pe cojocul meu, ca să-ți încălzești picioarele. Ți-i frig, nu?

De-atunci, fata venea în fiecare zi la Voncic. Se-așeza lângă dânsul și trăncănea verzi și-uscate. Băiețandrul o asculta cu lăcomie; nu atâta pentrucă l-ar fi interesat ce-i istorisește, ci fiindcă-i era drag să asculte glasul moale și alintat.

Fata se chiema Ianca și era subțire și ageră ca o căprioară; ochii ei jucau cu lumini cenușii, peste cari, uneori, se rătăcea câte-o șuviță de păr negru ca o vălvătaie de corbi în luptă cu orcanele. Voncic o aștepta în jurețul stâncilor. Când se-apropia, fata șuiera haiducește, atât de puternic, încât iapa își ciulea urechile și, întărâtată, bătea cu copita în piatră.

— Te-am așteptat cam mult astăzi, — se plânse băiețandrul într'o după-amiază leneșă, cu lumină mătăsoasă de aur. — Credeam că nu mai vii.

— Dece n'aș veni? — râse fata. — Îmi place să mă joc cu tine. Tu nu ești sălbatic ca flăcăii din vale, cari îmi rup cămeșa.

— Dece nu-i bați?

— Ți-am spus că nu-i bat? Să vezi cum îi sgâriu! Unuia era să-i despic cu unghiile urechea.

Voncic își întinse trupul și-atinse, cu umărul, umărul fetii; ea își ținu răsuflarea; par'c'ar fi fost într'o așteptare — de vis, de moarte, de minune. Dânsul sesiză încordarea fetei și-și reținu deasemenea răsuflarea. Apoi, când ajunseră aproape de leșin, își desumflară deodată pieptul, începând să gâfâie ca după o fugă sdravănă.

Liniștindu-se, Voncic întrebă:

— Tu... M'ai bate și pe mine?

Fata urmări cu privirea o gâză străvezie și-i răspunse atât de târziu, încât băiețandrul aproape că-și uitase de întrebare.

— Te-aș bate... și, pe urmă, te-aș săruta .. și iarăși te-aș bate...

Voncic se încordă ca un arc. Apoi, să prăbușî asupra fetei și-o cuprinse cum cuprinsese de-atâtea ori, în copilărie, câte-un trunchiu de mesteacăn. Își închise ochii. Aștepta ca fata să-l alunge ori să-l sgârie, dar ea îi luă capul și-i sorbi într'o sărutare lungă buzele. Mâinile lui lunecară ca două păsări prin soare, ca să se-așeze pe umerii ei.

— Pe tine nu te pot bate... — mărturisi fata, rușinată.

— Dacă n'ai să mă bați, ți-oiu rupe și cămeșa! — o avertiză dânsul.

Cum fata nu spuse nimic, băiețandrul îi sfâșie dintr'o singură smuncitură cămașa aspră de cânepă. Fata ieși albă ca un crin din țesătura grosolană a vestmântului, însă lumina soarelui o învălui îndată într'o pânză aurie. Unde soarele nu ajungea, pielea luase albăstruri argintii de brumă, pe cari Voncic le mângâie cu un fel de teamă, ca degetele sale să nu tulbure boarea lor minunată.

Rămaseră mult timp în dulcea tăcere-a luminii;

și fata nu se duse acasă în seara zilei aceleia; totuși, au fost ca frate și soră; sărutându-se numărau stelele, căutând să și le ghicească pe-ale lor; adormiră la răsăritul lunei.

— Amu, hai să-ți arăt și 'mpărăția mea, — spuse fata, — Am oi albe și negre, zilele și nopțile. Vrei tu să fii împăratul lor și-al meu? Căci îmi ești drag și mâinile tale mă alintă mai plăcut ca vântul cel dulce din serile de vară. Hai, să coborîm...

— Dă-mi mâna. Puico-năzdrăvanco, vină și tu!

Iapa se luă ca un cățel după ei. In drum spre turmele fetei, se-opriră la un părâu, în care un torent se prăbușea cu gâlgâit de râs.

Desbrăcându-se, se-aruncară în apă, începând să caute păstrăvi sub pietrele acoperite de mușchiu. Uneori, câte-un rac o apuca de picior pe fată și ea se refugia în brațele băiețandrului, care-o săruta sălbatic pe buze, sorbindu-i lacom răsuflarea. După-ce se săturară de sbenguială, ieșiră să se usuce cu foi de ferigă aspră ca un ștergar.

— Tu amiroși a iarbă, — și-l sărută. — Ți-i pielea amară ca un brusture...

— Iar a ta ca pelinul... Și părul îți amiroasă ca o frunză de călăpăr pe care-o freci între degete... Ți-s drag, Ianca? Spune-mi drept...

— Da, îmi ești. De-acum om stăpâni împreună pământul.

— Pământul și cerul, — și-și petrecu brațul pe după grumazul înalt al fetei.

Gospodăria Iancăi, adică a părinților ei, era la o depărtare de vre-o cinci kilometri. Adăpostită după o stâncă acoperită cu tufișuri de trandafir sălbatic și smeuret, casa se dovedea de om vrednic: văruită, curată, cu acoperiș bine drănițit; alături, staulul oilor și-un coteț pentru găini. La intrarea în ogradă a

Ianchăi și-a lui Voncic, un dulău uriaș, roșcat, isbucni într'un lătrat care-ar fi putut sparge până și urechile lui Dănilă Prepeleac, însă — la un semn al fetei — se liniști, gudurându-se la picioarele ei. Atras de lătratul cânelui, un munte de om își făcu apariția din casă.

— Da' unde mi-ai fost până amu? — spuse el, cam mânios, însă, văzându-l pe Voncic, nu continuă, ci privi a mirare.

— Tată, aiesta-i Voncic... — îngăimă fata.

Bătrânul nu răspunse nimic, ci fâlfâi un gest larg cât ograda; adică: „Ia poftiți în casă!" Voncic, sălbatic din fire, se mai scărpină la vârful nasului, își mai trase un moț de păr — se codi cât se codi, dar, în cele din urmă, răspunse invitației și, intrând în casă, dădu binețe unei bătrâne care tocmai fierbea de mâncare. Bătrânul scoase o sticlă de rachiu, punând-o pe masă. Bătrâna îl privi aspru, însă bărbatul se făcu a nu vedea și destupă sticla pe care-o mirosi cu satisfacție. Voncic sta ca pe ghimpi, dar Ianca zâmbea pe-ascuns, înveselindu-se de încurcala băiețandrului.

— Tată și mamă, — vorbi dânsa, — iată că flăcăul aiesta vrea să vă spuie ceva.

— Să ne spuie, că-l ascultăm, — încuviință bătrânul, dând încet din cap.

Insă bătrâna sări:

— Care flăcău? Că eu nu văd nici un flăcău pe-aici!

Bătrânul făcu un semn liniștitor cu mâna:

— Lasă, femeie! Nu-mi speria oaspetele... Dacă Ianca noastră spune că-i flăcău, flăcău să fie! Știe fata ce știe... — și clipi mărunt din ochii săi cenușii, măsurându-l cu privirea pe Voncic: înalt, svelt, cu umerii largi și picioare cerbești; pe sub nas, puf...,

cum bine șade la șaptesprezece ani. — Ei, ce vrei să ne spui, băiețandre?

Voncic simți că roșește ca luna la răsărire și-și plecă ochii; îi era mai mare rușinea; ar fi avut poftă, așa, să-i ardă o mamă de bătaie — sdravănă, nu glumă! — fetei care par'că-și cam zâmbea pe sub nas de aerul lui încurcat. Deh, cine l-a pus să se bage în bârlogul ursului?! Amu, vezi pe unde-ai să-ți scoți cămeșa, băiete!... că fata dracului stă ca o aceea și-și râde de tine. Las', că i-oiu arăta eu!

— Flăcăul tău și-a înghițit glasul, Ianco! — isbucni a luare peste picior bătrâna.

Biciuit de vorbele ei, Voncic își dădu drumul:

— Iîî... Mi-am îngăduit să vin a vă cere odrasla... Că mi-i dragă fata!

Ianca clipi mulțumită din ochii ei cu luminițe viclene și se 'mbujoră ca și cum s'ar fi jucat fluturi roșii pe lângă obrajii de 'mpărătiță.

— Mi-ți da-o? — reluă băiețandrul, înflăcărat.

— Apoi stai, că așa de repede nu merge, — 'spuse bătrânul. — Ești în stare s'o ții? Ai pat unde s'o culci? Masă la care să-i dai pâne și sare? Răspunde, măi Făt-Frumos!

Voncic se gândi la bârlogul său din înălțimi, la orcanele și la viscolul cari bântuiau acolo. Ce era să-i răspundă? Așa că tăcu. Bătrânul îl privea, totuși, cu plăcere: voinic băiat! Unul ca aiesta-i în stare să strângă un urs în brațe!

„Nas lat... Are să fie bun de sămânță... Hutul călit în toate furtunile!" — se gândi el, netezindu-și pletele sure.

Bătrâna — părea și dânsa îngăduitoare.

— Stai la noi până la noapte, — îi spuse.

Voncic roși iarăși.

Totul par'că era de vis: o zi întreagă aici, într'o așezare omenească, alături de Ianca.

Nu după mult, bătrânii îi lăsară singuri pe Voncic și pe Ianca. Aceștia tăcură câtva — ca două icoane. Apoi, începură să-și șoptească în întunericul odăii, în care un sălbatic miros de călăpăr plutea câmpenește. Peste puțin, auziră zumzet de glasuri. Fata întredeschise ușa, dar o trânti repede la loc.

— Au venit bătrânii satului... — spuse dânsa, emoționată.

— Dar ce caută ei aici? — o întrebă neliniștit băiețandrul.

Lucrul acesta nu-i plăcea.

— Vor să te vadă, — îi răspunse fata.

— Ce treabă au cu mine? — se revoltă dânsul. — Oamenii aiești îs răi, căci ochii li's de uliu. Ce, ei cred c'au prins un urs din pădure? Să mă lase 'n pace! M'auzi, Ianca? Să mă lase 'n pace!

Fata îl luă de mână.

— Că doar nu te-or mânca! Vreau să știe oamenii ce fel de neam le vine 'n sat...

Tatăl fetei deschise ușa și-un întreg sobor își făcu apariția, așezându-se pe lavița înflorită de-un lăicer. Bătrâna luă loc mai la-o-parte. Voncic își șterse de nădușală fruntea. Ianca părea calmă. Inaltă, în picioare, par'că aștepta ofrande dela această adunare. Zeci de ochi îl săgetau pe băiețandru. Și nimeni nu spunea o vorbă. Deodată, cel mai bătrân dintre toți se desprinse de lângă tatăl fetei și se-a apropie de Voncic, începând să-l pipăe la toate încheeturile, dela ceafă până la picioare. Apoi, își trecu pălmile peste pieptul și pântecele băiețandrului, oprindu-se la rădăcinile picioarelor. Par'că oficia un ritual sălbatic, de-o stranie cruzime. Toți cei din casă gâfâiau și pe Voncic îl cuprinsese groaza: avea impresia că din trupul său se scurge un sânge nevăzut, pricinuindu-i plăcere și durere totodată. Vru să spună ceva, dar era răgușit și sunetele i se prefăcură în-

fr'un borborosit de cazan înfundat. Când în cele din urmă, bătrânul își luă mânile depe băieţandru, acesta avu un fel de sfârșeală cumplită, ca și cum cineva l-ar fi sărutat prea tare sau ar fi fost aproape de moarte.

Deodată, un murmur vesel trecu prin adunare. Părinţii fetei zâmbeau larg și dădeau bucuroși din cap. Unul câte unul din bătrâni ieșea, aruncând câte-un fir de sare asupra Iancăi. Fata părea o ţarină care primește sămânţă în ea și lui Voncic îi fu ciudă: era gelos pe-acești bătrâni, căci dânșii sfâșiau prin gestul lor fecioria copilei.

— Ei au aruncat sare pe mine. Semn că nu ţi se împotrivesc și că-mi urează să rodesc sămânţa ta, Voncic. Înţelegi, dragule?

O rușine fără seamăn îl cuprinse pe băieţandru.

— Dece se-amestecă ei? Asta trebuie să rămâie o taină a noastră, Ianca. Tu ești curată și eu sunt curat. In felul acesta, însă, par'că ţi-au pângărit curăţia. Se uitau cu ochi lacomi la tine. Doamne, cum m'a chinuit bătrânul acela! Mânile lui erau umede și lipicioase. Mi se făcea ca și cum mi-ar fi luat întreaga vlagă.

— Da, dar el te-a binecuvântat, urându-ţi bărbăţie îndelungată ca și a lui. Omul acesta poate însămânţa și-acum o femee. Așa se vorbește prin sat.

Voncic își duse o mână la frunte.

— Tu, Ianca... Ar fi fost mai bine să nu cobor aici...

In cursul după-amiezii, reaua dispoziţie a băieţandrului se risipi întrucâtva; o dulce liniște se lăsase peste toate și Ianca îl duse în șură, unde își vorbiră mult. Spre seară, începură să se întoarcă turme dela pășune. Ciobanii coborau să bea lapte cu miere sau vin îndulcit. Sgribţorii se-aţineau asupra vitelor.

Inserarea devenea cu murmur plăcut ca un cântec auzit prin somn. Geamurile se luminau pretutindeni și fumul vetrelor se lăsa liniștit pe vale. Unde și unde lătra câte-un câne sau mugea prelung o vacă. Trăsuri încărcate, cari se'ntorceau dela Vijnița, scârțâiau jalnic pe uliță. Când se'ntunecă dealbinelea și stelele prinseră să clipească pe bolta senină, Voncic și Ianca fură poftiți la cină.

Laptele fumega aromitor pe masă; bucăți mari de caș alb ca omătul înconjurau mămăliga aurie, iar un clondir bulbucat se-odihnea boierește lângă o huscă de sare, dolofană și surâzătoare.

Tatăl fetei turnă rachiu în pahare.

— Să ne trăiești, băiete! — și înghiți dintr'odată licoarea gălbuie și iute ca naiba, căci era dreasă cu chipăruși: ceilalți îi urmară pilda: cogâlț și gata...; apoi, bătrânul împărți mămăliga și spuse: — De-amu ești de-al nostru, Voncic, dar fata încă nu ți-o pot da, că ești prea tânăr. Când vei împlini optsprezece ani, se va mărita cu tine... Hai, jurați-vă unul altuia!

Bătrâna îi legă lui Voncic un fir de ață roșie în jurul grumazului, iar bărbatul luă o custură și-i tăie o cruce pe frunte. Fata aduse un șervet curat; plecându-se, îl sărută pe băiețandru și-i șterse sângele care înflorise din rana subțire. Apoi, începură să mănânce. După toate, Voncic și Ianca sărutară mâna bătrânilor și ieșiră în noaptea adâncă, fără lună, cu o risipă nebună de stele pe câmpia nesfârșită a cerului. Satul se cufundase în liniște. Orice rumoare încetase. Numai stelele erau vii în această nepătrunsă tăcere. Munții se ridicau ca niște cetăți de beznă, ca să vegheze peste zări, iar pe calea robilor ciobanii mânau turme nevăzute către-o pășune de aur.

— Vin și eu o bucată cu tine prin întunerec...

— Ai să te rătăcești la'ntoarcere!

— Nu! N'avea grijă! Is deprinsă ca o buhă cu noaptea. Ascultă, Voncic... Ți's tare dragă?

— Imi ești! Insă mi-i nu-știu-cum din pricina celor din vale. Eu vreau să trăiesc numai cu tine, nu și cu ei. Ianca, aș vrea să te fur și să te duc departe, cât mai departe. N'ai închipuire cât mi-i de groază când văd oamenii ca aceia. Spune, Ianca, nu vrei să fugi cu mine în fundul lumii?

— Lasă, că ai să te deprinzi cu ei. Eu vreau să crape de ciudă fetele din vale, că mi-am ales flăcău chipeș ca tine!

Voncic simți că e inutil să insiste. Oftă și, cuprinzând de mijloc fata, merse în neștire. Fânul proaspăt cosit îl îmbătă; stelele îl amețeau când privea prundișul lor din fântâna fără fund a cerului, iar când câte una se desprindea prăbușindu-se în hăuri fără sfârșit, inima băietănașului se strângea de-un dor dureros și ciudat. Ajungând lângă pădure, se-opri. Strânse în brațe fata și-o sărută sălbatic. Apoi, fără să spună nimic, se deslipi brusc de ea și făcu un salt în întuneric.

Ianca rămase zăpăcită o clipă; revenindu-și, râse încet și, începând să lălăiască, o luă spre casă în timp ce micile iasme săltau a joc în jurul ei.

Băiețandrul nimeri abia după miezul-nopții „acasă". Puica, de care se despărțise la pârâu, îl aștepta cuminte, rontăind un mănunchiu de iarbă. Voncic veni la ea și-o mângâie.

— Ce părere ai tu despre oameni, Puico?

Iapa îl privi lung și se scuturâ, iar băiețandrul râse înveselit de răspunsul ei.

După un munte, creșteau vălvătăi: răsărea luna; stelele se-acopereau de brumă. Voncic se trânti în așternut. Era rupt de-oboseală. Aprinzându-și o țigară, o fumă lacom, gândindu-se mereu la Ianca. Ina-

inte de-a adormi, avu o tresărire: străinul pe care-l uciseseră în vale îi zâmbea de undeva de foarte departe.

Afară, o stea sfâșie iarăși întunecimile lumii.

CAPITOLUL V

Puica-Năzdrăvanca e dată dracului

In cursul verii și toamna, Voncic se'ntâlnise aproape zilnic cu Ianca. Venea ea la el, căci băieţandrul nu voia să coboare nici măcar Duminicile în sat. Iarna căzuse de timpuriu — o iarnă grea, cu geruri mari și viscole cumplite, așa că nu se mai puteau vedea decât cel mult odată pe săptămână, când se nimerea o zi frumoasă.

Cerul era senin și soarele îndulcise gerul în dimineaţa aceea. Voncic se trezise cu voie bună. Astăzi — era zi de întâlnire cu Ianca. Băieţandrul trânti un foc sdravăn în colibă și, răsfoind un calendar, o aștepta. Trecuseră mai bine de două ceasuri, dar fata tot nu se-arăta. Cel mai mic sgomot — o mișcare a iepei în cealaltă despărţitură a colibei, o mână de zăpadă care cădea depe acoperiș... — îl făcea să tresară și să alerge la ușa adăpostului. Zădarnic! Fata nu mai venea! Așteptarea era acuma chinuitoare și Voncic nu-și putea găsi loc.

„Să nu i se fi întâmplat ceva..." — și ieși în aerul rece de-afară, care, cu toate că soarele îi bătea drept în faţă, îl pișcă de nas pe băieţandru.

Zăpezile scânteiau. Văsduhul era clar. Câte-un vultur lopăta în sbor liniștit, larg peste munţi, iar două vulpi, bucuroase și ele de lumina acestei zile frumoase, se hârjoneau lângă un tufiș. Băieţandrul se'nvârti un timp pe-afară. Când frigul îl pătrunse,

intră din nou în colibă. Moleşit, se aruncă iarăşi în aşternutul de blănuri. Cu gândul la fată, îşi închise ochii şi începu să viseze; chipul ei se contura lămurit în mintea lui. In cele din urmă, aproape că plângea.

„Dece nu vine? Dece? Dece?" — şi se gândi că poate Ianca şi-a aflat alt flăcău, unul din cei de jos.

Mai târziu, se linişti.

„Se va fi dus la biserică, dincolo de munţii aceştia. După-amiază, desigur că va veni..."

Totuşi, nici după-amiaza nu i-o aduse pe Ianca. Nemaifiind decât un ceas până la apusul soarelui, Voncic luă hotărîrea să plece la ea. Scoase iapa din bârlog şi măsură depărtările. Dinspre Polonia, cerul era vânăt. Se grămădiseră mulţi nouri acolo; Voncic se uită la ei, îşi spuse că drumul lor va fi aiurea şi încălecă, îndemnându-şi iapa spre vale. Puica merse vitejeşte prin nămeţi şi băieţandrul ajunse încă înainte de'nserat la Ianca.

Fata era singură acasă. Părinţii ei se duseseră undeva prin vecini. Voncic nu spuse nimic; dânsa îşi întinse braţele; apropiindu-se de ea, o sărută şi, apoi, se trântiră amândoi, îmbrăţişaţi, pe pat. Întunericul se lăsă repede. In vatră, focul pâlpâia plăcut. Lumina mată a zăpezii din ogradă risipea întrucâtva bezna vicleană a nopţii înourate.

Intr'un târziu, Ianca se ridică în coate, privind afară.

— Tu... Viscoleşte...

Băieţandrul îşi înălţă şi el capul.

— Mare viscol! Fată hăi, eu m'oiu întoarce la bârlogul meu....

— Aşteaptă până mi-or veni părinţii. Ii voiu ruga să te lase să rămâi la noi peste noapte. Aştepţi?

Recăzură pe pat. Era cald, moleşitor în odăiţă. Busuiocul dela icoane par'că sfinţea iarna de-afară.

Dela un timp, se porni și vânt. Draperii de zăpadă se-agitau fantomatic la geam.

— Să mai pun un lemn pe foc...

Apoi, iar vis.

Când bătrânii se'ntoarseră acasă, Voncic și Ianca par'că veneau și ei de undeva, dintr'o lume depărtată, — așa că obrazul le era palid și straniu.

— Par'c'ați veni din raiu, — spuse bătrâna, mirată.

— Lasă, bre, copiii în pace! — interveni bătrânul. — Mai bine așterne masa....

După ce mâncară, Ianca îi rugă:

— Afară-i mare prăpăd! N'ați vrea ca Voncic să doarmă la noi noaptea asta? Vântul l-ar putea răsturna în vre-o prăpastie... Ascultați cum vâjâie de cumplit!

— Nu! Nu se cade așa treabă! Nu-i a bine ca feciorul și fata să stea sub același acoperiș peste noapte, mai ales peste-o noapte ca asta, când iasmele dau târcoale în jurul caselor. Cu toate că ninge, afară-i călduț și Voncic va nimeri la bârlogul lui, — hotărî bătrânul.

Fata își dădu seama că e inutil să insiste, așa că tăcu. Voncic se gândi că tatăl ei are dreptate și tăcu și dânsul. Bătrâna ofta uneori și se tot uita afară, unde fantasme mici se jucau în fața ferestrei aburite.

— Ia un rachiu, măi băiete!

Bătrânul avea dar la povestit și Voncic îl asculta cu plăcere. In timp ce afară viscolea a toiu de iarnă, odăița se popula cu vârcolaci, cerbi albaștri, urși cari vorbesc omenește, arici năzdrăvani, împărați ai nopții și câte și mai câte! Uneori, tatăl fetei povestea lucruri vesele, din acelea cari îs dragi bătrânetului, și, atunci, femeea sa râdea sfios ca o primăvară.

Ianca asculta și mai nu, căci Voncic era strașnic frumos la față așa cum îl bătea lumina opaițului. Când bătrânul se oprea din vorbă, ca să-și umezească gâtlejul cu un stacan de rachiu, ochii băiețandrului se'ntâlneau cu ai fetei; își zâmbeau fericiți și se mângâiau din privire. Dupăce-și ștergea mustățile, hoțului cel bătrân reîncepea cu și mai multă căldură, de-ai fi stat să-l asculți și până dimineață.

— Măi bărbate! — spuse după o bucată de vreme femeea, — Ian încetează cu poveștile tale, că băiatul mai are de făcut un drum lung și greu...

— Iracan de mine, bine zici! Doamne, cum te zăuiți cu poveștile aiestea... Mai bea un rachiu și hai să te dăm afară! Toarnă-i tu în pahar, Iancă hăi, că i-a părea mai dulce rachiul...

— Iii, tată, și mata!

— Las', că știu eu ce spun... Rachiul turnat de fată mare îi dulce ca mierea, iar de babe amar ca fierea.

— Nu-l crede, Voncic... — căzu în vorbă bătrâna. — Și, ca să vezi că nu-i adevărat, iată îți torn și eu rachiu! Ei, care-a fost mai bun?

— Amândouă mi-au plăcut... — răspunse prudent băiețandrul, îmbrăcându-și cojocelul cusut de el însuși din piei de capre sălbatice, pe cari reușise să le doboare cu mare greu pe vârfuri periculoase de stânci.

Dupăce-și luă rămas bun dela bătrâni, Voncic își puse căciula și deschise ușa. Pumni de zăpadă îl isbiră în față, buimăcindu-l. Ianca aprinsese un fanar și-l ținea ridicat, ca să-i lumineze până la șopronul sub care se-adăpostea, rontăind dintr'un braț de fân, iapa.

— Rămâi cu bine, Ianca! — strigă Voncic prin vântul care urla ca și cum ar fi vrut să prăpădească lumea.

— Mergi sănătos! Când va'nceta viscolul, oiu veni sus, la tine.

Băieţandrul îi aruncă o mulţumire cu mâna şi'ncălecă. Floarea galbenă a fanarului se topi în curând sub bătaia fulgilor cari curgeau cu nemiluita dintr'un cer negru şi mânios şi Voncic se pomeni în beznă.

„Na!" — se gândi el. — „Acuma ar putea merge şi dracu' alături de mine şi totuşi nu l-aş vedea..."

Iapa alerga în pas uşor şi băieţandrul o mângâia din-când-în-când cu palma pe grumaz. Peste puţin, intrară în pădure, unde drumul se făcu greu pentru Puica. Mereu hârtoape şi butuci, de cari picioarele calului se'mpiedicau prin zăpadă. De câteva ori, animalul se poticni, icnind dureros, aşa că Voncic descălecă şi'ncepu să orbecăiască. Hop! — în dreapta o hamilă de copac sgrunţuros, care, supărat că pământeanul îl gâdilă, îi trânti un pumn de omăt în faţă. Hop! — în stânga o groapă îl amăgi până la brâu, de era să se răstoarne cu iapă cu tot.

„Mare blazgonie!" — oftă Voncic, şchiopătând. — Cred că pe-aşa vreme stă şi ducă-se-pe-pustii acasă, ca să nu-i degere codiţa..."

De-bine-de-rău, înainta prin pădure şi era sigur că n'a rătăcit. Deodată, însă, nişte cărbuni înfloriră verzuiu în zăpadă; băieţandrul se opri ca şi cum cineva l-ar fi isbit între ochi. Lupii! Lupii! LUPII! LUPII! — „Dumnezeule mare! şi eu singur aici..." — şi spuse tare: — Puica, iată lupii... Ce ne facem? Ho-ho-ho... — par'c'ar fi vrut să chiuie. — Ei, ce ne facem, Puica? — şi-o căldură ciudată îl năpădi. Iapa asudase şi aburi groşi o învăluiau. Luminiţele par'că se-apropiau. Incet, foarte încet, dar se-apropiau. La un moment dat, buchetul de cărbuni se resfiră în semicerc. — „Lupii se pregătesc să ne'nconjoare!" — îşi spuse desnădăjduit. Picioarele iepei tremurau. Acuma, contururile lupilor prindeau

să se'nfiripe lămurit. Încă puțin — și Voncic le va putea auzi răsuflarea drăcească. Ninsoarea nu contenise. Dimpotrivă, era și mai deasă. Totul era plăcut, ca'ntr'un vis în care-ai vrea să rămâi cât mai mult. Băiețandrul se liniștise. O ciudată indiferență îl moleșea. Îi venea să se-așeze în zăpadă și să aștepte ca lupii să tăbărască asupra lui. Iapa, însă, își făcea de cap; sforăia pe nas, se smuncea și încerca să sară în două picioare.

— Mare comedie cu tine, Puico! — spuse moale Voncic și'ncepu s'o bată cu palma peste crupă.

Iapa nu se supuse mângâierilor lui, ci-l apucă sdravăn, cu dinții, de braț, strângându-l atât de puternic, încât băiețandrul se desmetici.

— Era s'adorm, Puico bre! Ptiu! Te pomenești că necuratul mi-a picurat cu lapte de mac în ochi...

Plecându-se, luă un pumn de zăpadă și se frecă pe frunte..

— Așa! Acuma m'am trezit... — și privi spre lupi.

Lighionele se-așezăseră cu dosu'n omăt și nu-l scăpau din ochi. Din-când-în-când, unul din ele scotea câte-un urlet prelung, care-i făcea pe ceilalți să mârâie furioși. Tăcerea care urma părea de piatră și Voncic ajunsese să se teamă mai mult de această tăcere decât de lupi. Ca la un semn, fiarele se ridicară și iar înaintară câțiva pași. Încă puțin... încă puțin.... și vor năvăli asupra băiețandrului și-a iepei, ca să-i sfârtice.

Brusc, Voncic prinse frâul și'ncălecă. Înțelegându-i intenția, Puica o'ntinse la goană. Haita de lupi scoase un urlet fioros, care străbătu până departe perdeaua de zăpadă. Săltând peste buturugi și peste hârtoape, iapa gonea ca vântul. Băiețandrul se lipise de ea și-și ținea mânile în coama care flutura ca o flacără neagră.

— Mai repede, Puico! Mai repede, mai repede, că le simt din urmă răsuflarea, — strigă Voncic.

Vântul îi vâjâia pe la urechi.

Din spate, ochii fiarelor îl ardeau.

Voncic își întoarse capul. Un lup era aproape de tot și se pregătea să se năpustească. Un timp, distanța rămase aceeași, dar, când băiețandrul își întoarse din nou capul, ea se micșorase destul de mult.

„Doamne, de s'ar termina odată!" — oftă dânsul. — „Oare la ce mai slujește goana asta nebună? Dece mă mai chinuiesc?"

Deodată — cât pe ce să cadă! Iapa se-oprise brusc și, cu o putere formidabilă, isbi cu copita în capul lupului care nu mai avusese timp să se ferească. Un urlet imens se ridică spre cerurile negre. Haita răspunse cu alt urlet și se năpusti asupra fiarei care-și vărsă sângele'n zăpadă. Iapa își continuă goana. Lupii rămaseseră'n urmă, să sfârtice hoitul lighioanei răpuse.

Voncic ajunse pela miezul nopții la bordeiul său. Puica era spumă de sudoare. Descălecând, el o sărută pe frunte. Apoi, o duse la bârlogul ei și-o frecă mult cu un șumuiag de fân. Iapa nechează prelung și'ncepu să rontăie din halău.

— Puico, frate ți's de-acuma! Tu m'ai scăpat dela moarte... N'am să uit niciodată aiasta, niciodată! M'auzi tu? — și-o mângâie pe botul catifelat.

In odăița sa, Voncic trânti un foc strașnic. Aruncându-se'n așternutul moale și cald de blănuri, chiui. De dincolo, iapa îi răspunse cu un nechez vesel.

— Păcat că n'ai glas omenesc, Puico...

Dupăce trase un gât de rachiu dintr'o sticlă primită mai de mult dela tatăl Iancăi, băiețandrul începu să citească. Afară mai viscolea și vântul se tânguia pe sub pereți, dar în bârlog era cald și bine, atât de cald, încât Voncic trebui să-și scoată picioa-

rele din așternut. Când adormi, din foc abia de mai rămăseseră câteva flori roșii. Băiețandrul visă că Puica a intrat în odăiță și că paște jăraticul...

CAPITOLUL VI

Casă nouă!

In primăvară, băiețandrul împlini 18 ani. Era acu flăcău în toată firea. Când se desprimăvără dealbinelea. coborî la părinții Ilancăi, ca să hotărască ziua nunții. O stabiliră pentru o Duminică de Maiu, pe care Voncic o aștepta cu nerăbdare dulce și turburătoare.

Intr'o după-amiază, dădu la Ilanca de-o fată mai bătrână — să tot fi avut vre-o 30 de ani —, care șușotea mereu cu viitorii socri ai flăcăului. Seara, când o luă spre bârlogul său, Voncic o întâlni pe fata aceea la intrarea în pădure.

— Ce faci aici, Irina? — se sperie flăcăul.

— Aștin calea lupilor tineri... — șăgui dânsa.

— Și dacă te-oiu mușca? — spuse Voncic după o tăcere împânzită de țârâitul gângăniilor nocturne.

— Are să-mi placă! — râse fata în lumina lunei.

— Ferește-te, Irina!

Fata râse din nou, provocător.

Atunci, Voncic se deslănțui asupra ei, prăbușindu-se cu toate cerurile, cu toate primăverile și cu toată copilăria asupra ființei. Voluptatea fusese, însă, prea săracă pentru moartea copilăriei și Voncic se înălță întristat.

Par'că luna și stelele dispăruseră.

— Dece-am făcut asta, Irina? Dece m'ai lăsat? N'a fost frumos... Ce va spune Ilanca și cum mă voiu înfățișa înaintea ei?

— Nu va spune nimic! Așa e legea. Ianca știe c'am eșit să te întimpin... Și bătrânii ei știu.

— Cum așa? Cum? — îngălbeni Voncic, simțind ca un junghiu în inimă. — Tu ai fost pela dânșii ca să-i înștiințezi că...

— Da. Ui-te cum stau lucrurile. Tu erai încă fecior. Obiceiul, obiceiu tare ca o lege, este ca feciorul să se'ncerce întâiu la altă femee decât la o logodnică, atunci când logodnica-i fecioară. Eu îs femeea satului... Anume pentru treburi de-aiestea... Toți feciorii trec pela mine... Așa-i obiceiul din bunistrăbuni, obiceiu cumplit... E ca și cum cineva m'ar bate cu pământ peste suflet. Astăzi, inima îmi sângeră, Voncic. Par'c'ar fi o rujă bătută de-orcane.

Flăcăul o asculta aiurit. Îi venea să se bucure, dar îi venea să și plângă. Îi era cald și gura i se uscase. Irina dădu să-l mângâie, însă el se feri sălbatic. Mânile ei se lăsară ca niște aripi obosite.

— Mă tem că te iubesc, — spuse dânsa. — Eu n'am voie să iubesc. Numai noaptea aceasta e a mea. Celelalte îs ale Iancăi. Nu te voiu uita niciodată, Voncic. Să-ți amintești uneori de mine, flăcăule! Să-ți amintești că Irina te iubește. Acuma, ține firul acesta roșu, dovada bărbăției tale. În ziua când te vei culca în patul nunții cu fata ce ți-ai ales-o să-ți fie muiere, voiu plânge. Așa... Mi-am făcut datoria și pot să plec... Noapte-bună, Voncic!

— Noapte-bună...

Irina se pierdu spre vale; mai târziu, începu să sune un cântec; Voncic nu știa cine cântă, dar cântecul îi păru nespus de dureros.

Ziua nunții veni însfârșit — o zi caldă, cu cer adânc și senin. Flăcăul se'mbăie în apă fiartă cu busuioc și, cu Ianca și tot satul, se duse în comuna unde era biserică. Nunta adevărată, însă, o sărbători

în cătunul fetei. Huțulii băură mult și, seara, aprinseră focuri în ogradă. Când stelele arătară miezul nopții, fiecare se duse pela casa lui.

Mama fetei îl luă de mână pe Voncic:

— Măi băiete, iată femeea ta. Du-te în casa cea mare, unde ți-am pregătit pat descântat și-așternut cu călăpăr. De-amu, nimeni în afară de tine nu mai are drept asupra Iancăi. Ea este cu trup și suflet a ta. Ți-i femee, trup din trupul tău.

Ianca și Voncic sărutară bătrâna pe-obraji. In „casa cea mare" intrase și luna, pipăind pereții albi și icoanele. Totul era un suav cântec de-argint. Stelele clinchencau molcum în geamuri. In unghere, umbrele — înveselite de lumina lunei — râdeau în hohote groase. Sub peretele de răsărit, patul — par'că și el lumină; pat proaspăt așternut și larg pentru o lume.

Ianca se desbrăcă, rămânând numai în cămașă. Voncic o culese în brațe și-o duse cu pași de lunatic la pat. Ea strigă încet în lumina lunei. Bărbatul se lupta, însă, cu o umbră care par'că plângea undeva în amintire. Un fel de somn îl cuprinsese. Deasemenea, pe femee. Par'că pluteau spre-un mare cer întunecat. Erau cu o tristeță. Voncic o vedea pe Irina, iar Ianca aștepta zădarnic mai multă bucurie din partea bărbatului. Târziu, un bocănit îl ridică din pat. Se-apropie de fereastră. Luna îi mângâia părul, curgându-i pe umerii goi.

— Puica!

Inima bărbatului bătu mai puternic.

Deschizând geamul, sări în ogradă.

Gol.

Par'că era un zeu al pădurii.

Numai lumina lunei îi era veștmânt — veștmânt subțire ca lacrima.

Își lăsase acolo, sus, iapa. Dar ea venise și-l aș-

tepta. Voncic îi cuprinse botul, mângâind-o pe grumazul lucios. Iapa sufla dulce în tâmpla bărbatului.

— Tu eşti năzdrăvană, Puica mea! Te pomeneşti că ai şi aripi, numai că eu nu le văd. Ai douăsprezece perechi de aripi. Is dintr'o lumină atât de gingaşă, încât nici un ochiu omenesc nu le poate vedea câtă vreme-i muritor...

Iapa îşi rezimă capul de umărul bărbatului.

— Puico, hai s'alergăm până la capătul nopţii...

Copitac-copitac prin aerul clar!

Umbra călăreţului flutura prin brumile-albăstrui de lună...

De sub copitele calului — scânteile înstelau pietrişul. Iazmele şi vulpile abia de-apucau să se ferească. Par'că gonea o furtună de aur...

Voncic cutreeră până aproape de zori pădurile.

Bărbatul descălecă în ogradă. Cuminte, iapa apucă singură drumul spre munte. Voncic sări încet în odaie, îşi îmbrăcă repede cămaşa şi se'ntinse în pat, alături de Ianca. Răsuflarea femeii era fierbinte şi-l supăra pe bărbat, aşa că el se feri spre marginea patului.

— Unde-ai fost, Voncic? — spuse deodată Ianca.

— Pe-afară! Credeam că dormi...

— Te-am aşteptat... — şopti femeea; apoi, spuse pătimaş: — Dece-ai fugit de lângă mine? Dac'ar şti flăcăii din sat cum mi-am petrecut întâia noapte cu tine, ce-ar mai râde! Nu ţi's dragă?

— Ba da!

— Voncic, tu nu mă iubeşti îndeajuns! — şi-l sărută cu o resemnată disperare.

Bărbatul era palid în lumina spălăcită a zorilor.

Viaţa tinerilor căsătoriţi nu se-arăta prea fericită. Voncic se simţea stingher — un biet musafir îngăduit.

Părinții Iancăi ghiciră că bărbatul nu-i în apele lui și, la câtva timp după nuntă, bătrânul cumpără o gospodărie izolată pe coasta unui munte. Inima tânărului soț se umplu de bucurie la gândul că se re'ntoarce iarăși la singurătate. Chiar a doua zi, se mută cu Ianca în noua locuință. Pe Puica o instală în grajdul nou-nouț — de-ai fi crezut că-i o odaie, așa era de curat! Pe lângă casă, erau vre-o cinci hectare de fânaț și Voncic începu să se simtă gospodar în toată legea. Ianca, însă, nu era mulțumită. Bărbatul ei nu câștiga nici un ban. Ceilalți huțuli plecau cu plutele ori se-ocupau cu contrabanda, întorcându-se-acasă cu daruri cumpărate la Cernăuți. Femeile lor se lăudau cu șiragurile de mărgele sau cu tulpanele de mătasă aduse din oraș. Ianca îl tot îmboldea pe Voncic să se dea cu bărbații din sat, însă dânsul evita aceasta și prefera să colinde cu Puica prin păduri. După câteva luni, femeea purcese grea. Voncic se bucura ca un copil, dar Ianca bău pe-ascuns niște fiertură de ierburi sălbatice și lepădă. Bărbatul umblă ca tehuiu o săptămână'ntreagă. Ba se și duse la cârciumă, unde bău mult și cu ciudă — spre mirarea sătenilor, cari îl știau nepătimaș la băutură. Noaptea, se furișa în grajd și plângea la gâtul iepei, care sufla liniștit, ca și cum ar fi vrut să-l mângâie cu boarea călduță a botului ei.

Socrul lui Voncic îi dărui mai târziu două vaci și câteva oi. Cum Ianca tânjea din cauza lepădăturii, tinerii gospodari luară un hargat. Iosif — căci așa se numea hargatul — era un băiețandru isteț și curățel, cu care Voncic se'ntovărășea la cutreeratul pădurilor.

De multe ori, bărbatul observa că iapa poartă semne de lovituri. Intâiu, crezu că Iosif o bate, dar, într'o zi, o surprinse pe Ianca roșie la față și cu flăcări în ochi, croind cu un frâu țintuit animalul,

care primea cu o aproape omenească resemnare loviturile. Văzând că e descoperită, femeea îngălbeni. Voncic nu spuse o vorbă, însă mai bine de-o lună nu dădu pe-acasă, ci dormi prin tufişuri, hrănindu-se cu rădăcini şi cu smieură.

Inebunită, Ianca bătea până la sânge iapa.

Iosif privea neputincios aceste scene. Dupăce se istovea, Ianca se-agăţa de gâtul lui şi-l conjura să nu-i spună nimic lui Voncic. De teamă, hargatul tăcea. Dealtfel, stăpânului său par'că nici nu-i mai păsa de nimic. Atât — că vorbea cu iapa ca şi cum ea ar fi fost om. Şi totul era foarte ciudat. Iar Voncic fugărea nebuneşte prin munţi, urcând pe culmile cele mai înalte, unde i se părea că e mai aproape de Dumnezeu. Dragostea pentru Ianca se făcea din zi în zi mai chinuitoare.

CAPITOLUL VII

Huţulul la drum

Bătrânii nu se-amestecau direct în viaţa lui Voncic; totuşi, el recunoştea limba soacrei în cererile tot mai des repetate ale nevestei, care pretindea ca soţul să-i aducă din Vijniţa diferite podoabe şi, mai ales, bani, cât mai mulţi bani, pentru a se putea lăuda cu ei în faţa celorlalte femei din sat.

— Ianca, ai uitat că noi am fost fericiţi şi fără bani? — o întreba tot mai amărît Voncic pe soţia sa, când dânsa îl copleşa cu reproşuri şi vorbe grele.

Femeea da încăpăţinată din cap şi-şi reînoia cererile:

— Dece eşti leneş? Ceilalţi bărbaţi aleargă până departe, la Cernăuţi, ca să facă bucurie femeii lor. Numai tu nu vrei să munceşti. Doamne, dece nu

m'am măritat cu un flăcău vrednic, din vale? — bocea femeea, exasperându-l pe bărbat.

— Ascultă, Ianca! Dece mă otrăvești așa? Mă iubești. Sunt sigur de asta. Atunci, dece n'am trăi bine împreună? Toate zările acestea's ale noastre... Zările și nopțile, Ianca. Oare nu încerc totul ca să-ți dau cele mai mari plăceri? Dimineața nu mă găsește de multe ori treaz, veghind lângă genunchii tăi? Hai să ne'mpăcăm, Ianca... Hai... Vină lângă mine...

Femeea ceda și se pierdea în brațele bărbatului, cari miroseau ciudat a mușchiu de pădure și-a țărnă, căci Voncic cutreera în fiecare zi munții, îmbibându-se de izul lor. Totuși, după câtva timp, Ianca re'ncepea cu tânguirile și bărbatul nu reușea s'o astâmpere în nici un fel. In casa lui Voncic nu poruncea bărbatul, ci satul cu zecile lui de neveste, cari o tot îmboldeau împotriva lui Voncic pe femee. Bărbatul ajunse să urască din răsputeri lumea din vale, care nu voia să-l lase în pace cu singurătățile lui, și-i otravea întreaga dragoste pentru Ianca. In cele din urmă, Voncic începu să evite orice suflet omenesc din afara casei sale.

Intr'o după-amiază, pe când se ducea spre-o pajiște unde știa că se găsește o iarbă deosebit de bună pentru Puica, văzu o umbră la cotitura cărării. Vru s'o ia pe după niște tufișuri, ca s'o evite, însă umbra îl strigă pe nume și bărbatul, recunoscând ca al Irinei glasul, se-opri, până-ce fata se-apropie de dânsul.

— Ciudat om'ești tu, Voncic, — spuse fata. — La ceasul acesta, bărbații se'ntorc la casa și femeea lor... Tu, însă, iată că pleci... Ori ți-a venit soacra?

— De unde știi? — întrebă repede bărbatul.

Fata râse încet — ca și cum ar fi râs numai pentru sine.

— Eu le știu toate... Oamenii au început să-ți răs-

coale femeea, aşa-i? Şi Ianca vrea ca tu să te duci în lume... Eu le ştiu toate, Voncic... — şi femeea râse iarăşi, dar râsul ei suna ca un oftat şi bărbatul simţi un fel de durere în suflet.

— Irina, dacă tu ai avea chipul femeii mele... Ori ea sufletul tău... Ce bine-ar fi! Mă tem c'a'nceput să-mi fie drag sufletul tău, Irina. Asta n'ar fi bine nici pentru tine, nici pentru mine... — şi Voncic se-apropie atât de mult de dânsa, încât suflarea lui încălzi tâmpla Irinei.

Fata se feri.

— Să lăsăm jocul acesta. Voncic, mă gândesc de multe ori la tine. Mi-ai rămas în inimă. Mi-ai rămas ca nici un altul. Imi eşti atât de drag, încât am puterea să fug când te văd. Tu trebuie să rămâi departe de mine.

Voncic privi cerul, munţii, valea. Apoi, o privi pe Irina, a cărei faţă se'nzăpezise de luna care tocmai răsărea din bulboanele celeilalte lumi. Prinzând mânile fetei, bărbatul se gândi c'ar trebui s'o cuprindă şi s'o arunce la pământ, ca să se cufunde împreună în uitare. Ca şi cum i-ar fi ghicit gândul, dânsa îşi eliberă cu un gest domol mânile şi, îngenunchind, îşi puse fruntea pe picioarele lui.

— Ce faci, Irina? Ce faci? — se sgudui bărbatul.

— Lasă-mă aşa, Voncic, — îl rugă fata. — Vreau să simt până la moarte căldura trupului tău în mine. Sunt o biată femee căreia nu i se cade să râvnească mai mult decât atâta.

Cu toată împotrivirea Irinei, Voncic o ridică de braţe, îi şterse fruntea şi-o sărută acolo unde fusese praf şi umilinţă, iar fata isbucni într'un plâns care-o linişti.

— Când vei fi departe, Voncic, să te gândeşti uneori la mine.

— Mă voiu gândi întotdeauna la tine, Irina.

Săptămâna viitoare cred că m'oiu porni la drum. Am și vorbit la Vijnița. Voiu duce plute la Cernăuți sau și mai departe. Intâiu, voiam să mă'nhăitez cu contrabandiștii, însă m'am răsgândit. Nu pentrucă m'aș teme, însă mi-i dragă Ianca. Dacă grănicerii m'ar împușca, ea m'ar uita și gândul acesta, că eu m'aș pierde în uitare, nu mi-ar da pace nici în mormânt.

— Ia firul acesta de busuioc dela mine. El te va apăra de ape și de alte primejdii. Să-l coși într'o pungulița și să-l porți întotdeauna asupra ta.

Apoi, deodată, fata se smunci de lângă bărbat și dispăru în umbra unor copaci. O pasăre de noapte strigă a moarte în apropiere. Ii răspunse alta — din celălalt capăt al lumii. Undeva răsună și-o împușcătură, al cărei ecou se sparse în munți. Puica tresări și-și așeză botul pe umărul lui Voncic.

— Nu te teme, — o liniști bărbatul. — Cineva împușcă în stele. N'ai văzut cum una s'a desprins ca să cadă în cine-știe-ce iezer fără fund? Să ne'ntoarcem acasă, fa hăi... Te-oiu duce mâne la pajiște....

După cină, Voncic îi spuse nevestei sale:

— M'am hotărît, Ianca. Voiu pleca să-ți aduc bani. Am vorbit cu Gross din Vijnița, cel cu plutele. Tu, Ianca, are să-mi fie tare dor te tine. Ți's dragă femee?

— Imi ești!

— Doamne, cum îmi va fi departe de tine? Au să plângă apele de mila mea, Ianca... Apa și stelele... Am gânduri negre, mi se pare mereu că nu-i a bine plecarea asta... Aici, toți mi's prieteni. Vulturii, iazmele, urșii... Până și vulpile. Acolo, în vale, am să mă simt străin și fără rost.

Ianca nu luă în seamă tânguirile bărbatului, așa că dânsul se duse să-și reverse la urechea Puicii jalea.

Glasul stăpânului îl trezi pe Iosif, care se minună grozav de-aşa treabă — că Voncic vorbeşte cu iapa ca şi cum ea ar avea fire şi'nţelegere omenească. Hargatul fu atât de turburat, încât nici să se mişte nu'ndrăzni cât timp Voncic stătu în grajd, mângâind fruntea cuminte a animalului care par'că ghicea durerea omului.

In noaptea plecării bărbatului, Ianca se-arătă drăgoştoasă şi se purtă frumos ca odinioară cu dânsul. Cu toate acestea, inima lui Voncic nu se'ncălzi. El era sigur că Ianca îl iubeşte, însă nu se dumerea ce fel de iubire e asta, care-l alungă spre-o viaţă plină de mizerii şi lipsită de dragoste. Spera că, în cele din urmă, femeea îl va reţine, dar ea adormi în braţele lui fără să-l deslege de făgăduinţa plecării.

„Poate că mâne dimineaţă..." — se-amăgi Voncic, deşi îşi da seama că nădejdea sa n'are nici un rost, şi'ncercă s'adoarmă, însă neliniştea îl frământa într'atâta, încât somnul nu voia să-l cuprindă; se lumina încet de ziuă şi bărbatul tot cu ochii deschişi era.

Un cocoş cucurigă strident în apropiere şi Ianca se trezi, petrecându-şi moale mâna pe după capul lui Voncic, care se lăsă cu un geamăt peste femee, sărutând-o. Aşa, cum sta acuma, se simţi deodată podidit de somn, dar Ianca îl scutură fără îngăduială.

— Hai, scoală-te, bărbate, c'ai dormit destul!

— Lasă-mă să mai stau oleacă... — se rugă dânsul, însă femeea se smulse de sub el şi bărbatul trebui să se scoale; apoi, spuse: — Tu, Ianca, vrei să plec numaidecât?

— Ce fel de vorbă-i asta, Voncic? — se răsti dânsa. — Ori te pui în rândul oamenilor, ori nu mai mănânc din acelaş blid cu tine. Mă duc la mămuca şi te fac de ruşinea satului!

— Oare nu m'am purtat întotdeauna frumos cu

tine, femee? Nu mi-am părăsit creștetul munților? Nu ți-am adus pui de erete și de vulpe, să te joci cu ei? Nu l-am doborît pe ursul acela suriu, ca să te'nvelești iarna în blana lui? Nu ți-am adus cerbi cu coarne'n douăzeci de ramuri? Dar... — și dădu desnădăjduit din umeri; vedea că n'are nici un rost să-i vorbească astfel Iancăi, a cărei frunte se'ncreți se amenințător.

Luând traista pregătită de cu seară și securea de care nu se despărțea niciodată când pornea la drum, Voncic o porni repede spre vale.

In ochii Iancăi luci ascuțit o flacără: îl biruise pe bărbat.

La Vijnița, Voncic se-apucă imediat de lucru, transportând de trei ori pe săptămână plute la Cernăuți. Cunoscu oameni și locuri noui, dar nu reuși să-și uite femeea. Când pluta îl ducea liniștit pe valurile verzui ale Prutului, imaginea Iancăi se contura limpede în oglinda apei și Voncic gemea — spre mirarea ajutorului său, băietanul Sidor, care-l întreba smulgându-l din visare:

— Ce-i cu tine, omule? Te-a apucat un junghiu ori ți-a făcut semn vre-un duh al apelor?

— Mi s'a năzărit ceva, — răspundea cu un gest vag bărbatul și Sidor nu mai insista.

Voncic prinsese drag de-ajutorul său. Din câți plutași cunoscuse la Vijnița, Sidor părea cel mai cum-se-cade. Desghețat, curat la gând și vorbă, săritor la primejdii, cucerise repede inima lui Voncic, pe care felul brutal de-a se purta al celorlalți îl jignea, așa că, după câteva zile dela venirea sa la Vijnița, se și legă prieten de Sidor, împărțind cu dânsul casa și masa.

La Cernăuți, Sidor îi fu de mare folos lui Voncic, care nu prea știa să se descurce printre-atâția oa-

meni. Dupăce dădeau în seama fabricii de cherestea pluta, porneau împreună prin oraș și Sidor îi arăta minunățiile Cernăuților, din cari cea mai strașnică îi păru lui Voncic cinematograful. Seara, Sidor se ducea la o ibovnică a sa și Voncic îl aștepta într'un restaurant de lângă gară până la orele 11, când se'ntorceau cu trenul la Vijnița.

In orele sale de singurătate, în restaurantul acela plin de lucrători, fum și zăngănitul melancolic al unui țimbal, Voncic își sorbea încet vinul fiert și se gândea la Ianca; apoi, când aburii vinului îi turburau sângele, răsăreau ca dintr'o negură bătrânul Feldwebel, străinul cu obrajii de ceară, Catrina, Puica și Irina — și bărbatului îi venea să plângă, dar Ianca îl privea dojenitor și totul dispărea iarăși în negură.

— Cu gândurile, Voncic, cu gândurile? — îl trezea Sidor, venind dela ibovnica sa.

— Cu ele, Sidore, cu ele, — ofta Voncic.

— Lasă, că'n curând s'a face toamnă și te-i putea întoarce la ale tale, — îl mângâia ajutorul.

Bând câte-un rachiu la „botul-calului", se duceau repede la gară și Voncic se-așeza la geam în vagon, ca vântul să-i răcorească fruntea, iar Sidor își făcea de lucru cu ceilalți călători, istorisindu-le minciuni auzite iarna la gura sobei, când gerul e atât de puternic, încât se sfarmă și stelele.

CAPITOLUL VIII

Mirele apelor

Voncic și Sidor porniseră disdedimineață cu pluta.

— Mi se pare că se face a ploaie, — spuse Sidor când ajunseră în mijlocul râului. — Nu-mi place.

geana aceea alburie, care se lasă pe munți. Tu ce crezi?

— Din partea mea, poate să ploaie cât va vrea! Numai s'ajungem la timp cu pluta... Mâne mă'ntorc la Vijnița și, de-acolo, acasă! Acasă, cu banii... Mi-i tare dor de femeea mea, măi Sidore!

Pluta luneca liniștit și Voncic visa în murmurul adormitor al valurilor. La o cotitură a râului, se scutură din visare și mișcă repede din cârmă. Pluta se sgudui o clipă, dar, apoi, își reluă plutirea liniștită pe valurile tot mai verzui. Voncic privi cerul. Sus, spre munți, ploaia se și revărsa — și se vedea de-aici că e o ploaie strașnică, o adevărată rupere de nouri. Peste puțin, valurile râului începură să se-agite biciuite de vânt și plutașii trebuiră să-și îmbrace sumanul, căci picura acuma.

— Nu ți-am spus? — strigă Sidor. — Iată că plouă!

— Să te faci vrăjitor! — râse Voncic; vru să mai adauge ceva, însă pluta, care sălta ca un cal în galop, nu-i dădu timp, căci la cotitura din față trebuia multă grijă cu cârma.

Ploua dealbinelea. Intreg cuprinsul se prefăcuse într'un nesfârșit păienjeniș de apă, prin care abia puteai vedea la zece pași. Valurile râului, pe cari ploaia le pișca și le ridica nebunește, muiau până la glezne picioarele plutașilor. După câtva timp, bucăți de lemn și chiar copaci întregi veneau să se isbească de plută.

— Să tragem la mal? — strigă Sidor.

— Nu! Mergem înainte! — urlă Voncic. — Malurile's prea înalte aici! Poate mai la vale!

— Dii, cal! Dii, haram! Dii, sireapa tatii! — chiuia și dănțuia băietanul, stârnind hohotele de râs ale lui Voncic.

— Ai să cazi în apă, măăă!

— Lucrul rău nu piere... — îi răspunse Sidor.

Cu cât se-apropiau de Cernăuți, cu atât se potolea ploaia, ajungând la urmă să se prefacă într'o burniță subțire, care promitea să dureze zile întregi. Voncic și Sidor renunțară să tragă la mal pluta, așa că-și continuară prin ploaie drumul.

Deodată, pluta se'mpotmoli și huțulii trebuiră să lucreze aproape două ore până s'o aducă iarăși în stare de plutire.

Râul creștea tot mai mult, revărsându-se vijelios peste câmpii.

Apele se'nălțau până la coroana răchitelor depe maluri și-amenințau și casele. Valurile băteau în galben și purtau tot mai lin pluta, căci cursul se domolise la intrarea în șes.

Totuși, râul ascundea și-aici destule pericole — bulboane, pietriș de care se putea isbi pluta și maluri perfide, tăinuite sub apă. Apoi, mai erau și lucrurile smulte în calea lor de valurile mânioase.

— Trebuie să fi fost mare potop la Vijnița, — spuse Voncic, pipăind pungulița cu firul de busuioc dăruit de Irina și făcându-și cruce. — Nu m'aș mira ca valurile s'aducă și hoituri îndată. Să ne ferească Dumnezeu de apă și de foc.

— Amin...

Când ajunseră la Cernăuți, înșera. Burnița se'nteți și cei doi plutași pierdură vre-o trei ceasuri cu pluta până o scoaseră cu bine la mal. Dupăce o legară cu cabluri de-un pilon, se duseră la cassieria fabricii de cherestea, unde li se plătiră transporturile pe ultimele două săptămâni. Voncic și Sidor tocmai își puneau banii în punga dela brâu, când un strigăt de-afară străbătu până'n birou, ridicându-i depe scaun pe funcționari:

— Apa rupe plutele, măăă...

Voncic și Sidor năvăliră la mal. In lumina de-

zăpadă a unui far, văzură că râul a mai crescut cu vre-o jumătate de metru, amenințând să smulgă toate plutele trase la țărm. Dupăcum prevăzuse Voncic, Prutul ducea acuma în valurile sale și cadavre — vite, oi, porci și chiar un cal. Deodată, se-arătă un șopron, pe care valurile îl săltau ca pe-o namilă, mânându-l drept spre pluta celor doi huțuli. Sidor se repezi să intre în apă, însă Voncic îl prinse de mâneca sumanului și-l reținu, strigându-i prin borboroseala valurilor sălbătăcite:

— Ai înebunit? Vrei să te ia vârtejurile? Dă-o dracului de plută! N'o putem feri în nici un fel din drumul șopronului...

— Ba da! Am să'ncerc să împing cu cangea șopronul când se va apropia de plută... — și, până ca Voncic să poată spune ceva, se smulse de lângă el și, apucând o cange, sări pe bârne.

— Sidore! — răcni Voncic peste mugetul valurilor.

Flăcăul făcu un semn din mână și zâmbi lămurit în lumina farului, care cădea asupra lui. Incordându-și picioarele, Sidor se pregăti să împingă cu cangea în grămada de scânduri a șopronului care, nimerind într'un curent mai puțin repede al râului, se-apropia încet însă amenințător ca o fiară. Voncic urmărea cu pumnii strânși scena. Funcționarii și câțiva lucrători își țineau răsuflarea.

Voncic pipăi iarăși pungulița cu firul de busuioc dela Irina și se liniști.

„Sidor îi straşnic vrednic la treburi de-aiestea..."

Șopronul era la o depărtare de numai trei sau patru metri când farul se stinse deodată. Câteva strigăte sunară. Voncic simți ca un sloiu de ghiață în inimă. Un întuneric de piatră se lăsase peste toate și vâjâitul valurilor acoperea glasul oamenilor. Cineva se pregătea să aprindă o rachetă, când un sgo-

mot uriaş scrâşni depe râu. Par'c'ar fi fost o prăbuşire de stânci — aşa de cumplit sunase. Apoi, iarăşi numai vâjâitul valurilor. Racheta se-aprinse însfârşit. La fulguirea ei de lumină, Voncic văzu o enormă îngrămădire de stânci peste plută. Sidor — nicăieri. In cele din urmă farul fu reparat şi câţiva lucrători se urcară împreună cu Voncic pe plută şi răscolirâ dărămăturile şopronului.

Cu capul sdrobit, plin de sânge şi cu un zâmbet de întrebare pe faţa de ceară, Sidor privea liniştit în veşnicie.

Cadavrul fu dus într'o magazie a fabricii. Voncic îi puse un fanar la tâmplă şi, după ce luă punga cu bani dela brâul mortului, îl sărută pe frunte şi ieşi în ploaie. Ştia că Sidor n'avusese pe nimeni în afară de-o ibovnică pe lume. Gândindu-se să-i ducă ei banii, o luă încet, cu capul gol — pălăria şi-o pierduse în învălmăşeala depe plută —, spre strada Cuciurul-Mare, unde aflase că locuieşte ibovnica. Deşi acu mult după miezul nopţii, totuşi mai era lumină la dânsa şi Voncic fu bucuros de-aceasta.

CAPITOLUL IX

Morţii cu morţii şi viii cu viii...

Huţulul cădea de-oboseală, nu alta! Ploaia îi muiase bernevecii şi-i pătrunsese în ciubote, iar răceala îl răsbea până la inimă. Aşezându-se pe-o margine de pat, Voncic se uită în jurul său. Se găsea într'o odăiţă mobilată foarte simplu şi luminată de-o lampă electrică, învăluită în hârtie roză.

Pe masă erau resturi de mâncare şi sticle cu vin. Intinsă pe pat, ibovnica lui Sidor. Pe scaune, unul cu numele Iuscu şi-o femee vopsită.

Ibovnica îl luă repede pe Voncic:

— Ce-i? Ai vre-o vorbă dela Sidor? Dece n'a venit și el, ha?

— El... el... n'a putut veni... — îngăimă huțulul. — Sidor... Sidor... — și'ncepu să plângă.

— Thii, comédie! — se căscă Iuscu. — Ui-te, Marenio, cum plânge!

Ania, ibovnica lui Sidor, se ridică într'un cot:

— Ce-i, bre? Vorbește odată!

— Sidor a murit... — reuși să spună în cele din urmă Voncic și-i istorisi cum s'a întâmplat totul, dându-i apoi banii celui mort.

Ania luă punga și-o deschise lacom.

— Cât? — o'ntrebă Iuscu.

— Ce-ți pasă? — îl repezi dânsa și-și slobozi în sân punga; după câtva timp, spuse: — Na, ce s'a'ntâmplat, s'a'ntâmplat, nu-i ce face... Morții cu morții și viii cu viii, nu, măi cum-te-chiamă?

— Voncic...

— Huțul ca și Sidor, nu? Ei, Iuscu, ian dă-i un pahar. Imbucă și tu de-aici, că-i fi fiind flămând... Hai, nu te rușina... — și se'ntinse iar pe pat.

Imbiat de Iuscu, Voncic bău un gât sdravăn de vin. De mâncat, nu prea putu mânca. Bău, însă, cu atâta mai vârtos. Totuși, nu se îmbătă repede, așa că fu în stare să-i examineze cu atenție pe Ania și tovarășii ei, cari, amețiți, se'mbrățișaseră și vorbeau lucruri de rușine. Ania era furioasă că Voncic mai e treaz. Când acesta ieși pentru o clipă până'n curte, ea turnă un păhăruț de rachiu în băutura lui.

— Hai să ciocnim împreună, huțulule, — îi spuse muierea când dânsul se'ntoarse.

„E mai bine să fiu beat," — se gândi el, așa că nu protestă când Iuscu îi împinse în față un nou pahar de vin și nici când Ania îl trase cu sine pe

pat, dându-i capul peste spate și mușcându-i buzele crăpate de vânt.

Iuscu povestea lucruri fără perdea, făcând ca Marenia să râdă în hohote. Ca să poată râde în voie sau ca să-și ascundă lucirea nerușinată a ochilor, dădu în jos fitilul lămpii și-odăița se cufundă într'un semi-întuneric aţâţător, care-l zăpăci cu totul pe Voncic. Ania observă aceasta și se'nghesui pisicește în el. Ce s'a întâmplat mai pe urmă, huțului nu-și prea dădu seama. Glasul lui Iuscu și-al Mareniei zumzăiau ca o sârmă de telefon în bătaia vântului, iar lumina mică a lămpii tremura ca și cum ar fi fost o apă, pe care cineva ar fi clătinat-o în dreptul soarelui. Apoi, vocea răgușită a lui Iuscu se prefăcu în murmur dulce de harmonică și Voncic simți cum mânile Aniei îi coboară ca două aripi pe umeri. Mai târziu, auzi, ca prin vis, un plesnet de sticlă și râsete. Se spărsese cilindrul lămpii. Marenia râdea ca și cum ar fi gâdilat-o cineva. Un scaun se răsturnă și sgomotul bubui atât de puternic în urechile lui Voncic, încât dânsul își duse mânile la frunte. Femeea își sprijinise de pieptul lui capul și răsuflarea ei îi ardea pielea aspră și înegrită de soare. O mână îi întinse încă un pahar de vin.

— Hai, — spuse Iuscu. — Bea. Asta-i o noapte veselă.

— Ihî. Ii o noapte tare veselă. Adică dece-i veselă noaptea asta? — se nedumeri Voncic.

— Prostule! — șopti Ania. — Pentrucă plouă, iar în odaie e călduț și vinul bun.

— Tu, femee, — îngăimă huțului. — Ți-am spus că Sidor a murit.

— Da, da! — rosti nemulțumită femeea. — Și ce-i? Doar nu vrei să mă spânzur din pricina asta!

— Ii erai tare dragă.

— Toți bărbații mă iubesc.

— Eu nu te iubesc, — se'ncăpățână Voncic.

— Ba da, — și femeea râse încet.

— Ba nu.

Ania îl mușcă de ureche și bărbatul simți o săgeată fierbinte străbătându-i trupul, așa că se dădu cu totul în voia femeii, care-l despuia de cămașă.

— Tu... Ce faci cu mine? — se răsti moale Voncic.

— Taci!

Bărbatul nu mai avu putere să se opună și simți întreaga căldură a iubovnicii, care-l culegea rouă și brumă din munții lui, ca să-l prefacă'n sânge și văpaie.

— ...muierea dracului! — se gândi cu glas tare dânsul și se lăsă ca'ntr'o prăpastie fără fund.

Urșii, vulpile și lupii, pajerele și vulturii, stâncile și cerurile înalte dispăruseră într'o ceață nesfârșită și împărații nopții se tânguiau în văgăuni.

Voncic trecu într'un fel de somn.

Era o dimineață posomorîtă, cu nouri joși și tulburi. Când câte-o gură de vânt icnea din înălțimi, copacii își scuturau cu un sunet trist apa și bălțile depe străzi se'nfiorau. O vreme din acelea cari te fac să stai în casă și să prețuiești o țigară, un pahar de vin bun și-o convorbire prietenească.

Voncic se trezi nedumerit:

„Unde naiba's?"

In jurul lui, copaci și câteva bănci: grădina Arboroasa.

„Ce dracu' caut eu aici?"

Capul îl durea îngrozitor. Par'că i-ar fi bătut cineva cu piroane în frunte. Limba îi era aspră și uscată, iar o tusă seacă îi sgâria ca niște ghiare gâtlejul și frigul îl scutura. In grădină, nici un om, Nici măcar paznicul. In piața Grigore Ghica-Vodă, doar câțiva tărăbari și-un sergent de stradă. Voncic se uită la orologiul catedralei: orele 6.

„La ceasul aiesta trebuia să fiu la Vijnița," — se-alarmă dânsul și se ridică depe banca pe care zăcuse întins, dar se clătină și trebui să se-așeze dinnou.

Incetul cu'ncetul, se desmetici, amintindu-și cu groază toate prin câte trecuse în seara și noaptea precedentă: moartea lui Sidor, odaia din strada Cuciurul-Mare, cheful, femeea aceea, lampa stinsă, chiotele lui Iuscu și-ale Mareniei... Mâna îi lunecă deodată după brâu. Ii veni să urle: punga cu banii strânși în cursul atâtor săptămâni de muncă grea dispăruse. Își aminti vag că simțise, înainte de-a adormi în brațele Aniei, cum dânsa îi căuta cu degete precaute mijlocul. Lovitura aceasta îi alungă ultimii aburi de beție și-o disperare nemiloasă îl cuprinse. Acuma — nu se mai putea re'ntoarce la Ianca. Ea l-ar fi ocărît, l-ar fi scuipat și i-ar fi întors spatele. Și pe bună dreptate.

„Doamne, cum de m'am lăsat năucit de-așa o târfă?" — se tângui bărbatul, încleștându-și neputincios pumnii.

O clipă, se gândi să se ducă la poliție, dar se răsgândi: n'avea nici un rost; știa că târfa aceea va nega totul și că se putea ca, pe deasupra, tot dânsul să se-aleagă cu neplăceri: hoțul de păgubaș...

Sezonul plutăritului se-apropia de sfârșit, așa că Voncic se gândi cu fruntea'ncruntată la posibilitățile de câștig. In cele din urmă, ajunse la concluzia că nu-i rămâne decât să i se-adreseze lui Olinic, șeful contrabandiștilor din Vijnița, care chiar îi trimisese vorbă odată că are nevoie de-un om de încredere, curajos și voinic.

Oftând, Voncic o porni încet către gară. Abia în fața ghișeului își aminti că n'are nici un ban asupra sa. Scrâșnind și'njurând, se duse la fabrica de cherestea, unde împrumută dela un supraveghietor

suma necesară pentru un bilet de tren la Vijniţa. Ajunse la amiază în oraşul de sub munţi şi se'nfăţişă imediat la Olinic.

CAPITOLUL X

Între fiare

— Ştiam c'ai să vii la mine într'o bună zi, — spuse încet bătrânul.

Huţului îi fu ciudă pe zâmbetul încrezut al lui Olinic, peste-a cărui faţă plutea întotdeauna o lumină atât de paşnică, încât neiniţiaţii aveau impresia că înaintea lor se află vre-un biet funcţionăraş în pensie, nu vestitul şi sângerosul contrabandist. Dealtfel, bătrânul Vaselcic Olinic era şi conştient de efectul zâmbetului său — de câte ori nu-l salvase grimasa aceasta blândă a buzelor de'ntrebările meşteşugite ale grănicerilor şi ale poliţiei!

— De unde ştiai? — se sborşi Voncic, lovind cu palma în masă. — Ce, eşti ghicitor?

— Incet, încet, harmăsarule! — îl potoli cu un zâmbet nou bătrânul. — Masa aiasta e cumpărată dela feciorul unui gheneral rus, care şi-a sburat deasupra ei creerii. Mi-a adus întotdeauna noroc masa aiasta, măi omule. De câte ori simt că mă paşte vre-o primejdie, îmi trec peste lemnul ei mânile şi mă liniştesc. Dacă vrei, poţi să râzi.

Insă Voncic nu râse, ci privi îndelung o pată stacojie, care pătrunsese adânc în lemnul tare de stejar.

— Şi-amu, — reluă Olinic, — spune-mi ce te-aduce la mine; dupăce ascultă liniştit, jucându-se cu un şnur de mătasă gălbuie, doleanţele huţului, bătrânul spuse: — Bine, măi omule. Iată că te-oiu lua în seama mea. Da' să ştii că nu-i uşoară viaţa de

contrabandist. Iţi pierzi nopţile, pe cari le-ai putea folosi mai cu plăcere în desmierdare dulce de femee ori în poveşti înţelepte cu bătrâni ca mine. Adevărat că, în schimb, vei avea bani. Mai mulţi decât firele din barba mea şi barba mea, slavă-Domnului, îi aşa de stufoasă, că se scurg ochii rabinului făcător de minuni după ea. Să ştii c'are să-mi pară rău după tine dacă ţi-or pune grănicerii o floare roşă la tâmplă.

— Cum mi-a fi norocul, — spuse încet Voncic.

— Da. Târfa aceea care se chiamă noroc... Amu, du-te, bărbatule. Ii ceasul când mi se face somn şi-mi amintesc de-ale mele din trecut. Aşa-i, omule. Amintirile's femeea bătrâneţelor. Cu ele mă culc şi mă joc. Hai, vină să-ţi dau arvonă câteva hârtii albastre. Mâne la amiază să mi te'nfăţişezi aici, să-ţi dau în seamă marfa pentru Poloni. Ai să faci drum lung, până la Stanislau. Să bagi de seamă, că acolo's femei rele, cari te vând pentr'un ciocan de rachiu poliţiei.

Ianca îi flutura din depărtări lui Voncic...

— Să n'aveţi nici o grijă!

Bătrânul clătină sceptic din cap: ştia el ce ştia...

...dar şi Voncic ştia ce ştia...

Şi huţulul se duse cu un zâmbet.

Olinic rămase singur, cu amintirile sale: poloneze mândre şi buiece din Poznania, unguroaice noptatice de pe la Seghedin, evreice înalte, subţiri, din Wilna... Şi mânile bătrânului mângâiau alene şnurul de mătasă.

Voncic se-apucă îndârjit de lucru. Işi propusese să nu plece acasă, la Ianca, până nu va strânge o grămadă de bănet, cu care să-i poată cumpăra orice ar dori dânsa: mătăsărie din Cehoslovacia, salbe de florini, blănuri dela Lwow... Poate şi-o trăsurică din acelea boiereşti, cu arcuri, cari să te legene ca o

barcă... Tovarăşii săi erau cruzi, fără pic de omenie; Voncic se gândea că e mai prudent să-ţi laşi în seama unor lupi decât în mânile unor astfel de oameni viaţa. Mulţi dintre contrabandişti trecuseră prin faţa judecătorilor şi puşcăria îi transformase în fiare. Vorba lor era brutală; adesea se iscau certuri groaznice între ei; uneori, ele se sfârşeau în sânge. Lui Voncic îi era silă de tovarăşii săi, însă se ferea să-i judece; ştia că împrejurările îi sălbătăciseră şi că aproape toţi vor plăti cu viaţa felul lor de traiu. Concentrat numai asupra ideii de-a aduna cât mai mulţi bani pentru a se putea re'ntoarce însfârşit la munţii săi, la Ianca şi la Puica, Voncic nu se da îndărăt dela nici o misiune, oricât de periculoasă ar fi fost ea. Olinic îl preţuia pentru felul îndârjit cu care lucra, şi-l trimitea până departe, în inima Poloniei sau a Cehoslovaciei, cu însărcinări din cele mai grele. Pentrucă se ţinea mereu singur, fără ibovnică şi fără prieteni, ceilalţi contrabandişti îl porecliseră Lupul şi Lupul îi rămăsese numele.

— Măi omule, îi spunea uneori Olinic, — ia-ţi şi tu doi-trei tovarăşi la drumul aiesta, că-i din cale-afară de greu, — însă Voncic clătina întotdeauna negativ din cap şi-şi vedea singur de treburi.

„Oamenii îs tare ticăloşi," — se gândea huţului, — „şi-i greu să-ţi afli frate între ei. Numai munţii mi's prieteni adevăraţi. Munţii mei... Oamenii? Naiu' lor de satane!'" — şi Voncic se'nfunda în vre-o cârciumă dela marginea târgului, ca să bea în singurătate.

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PARTEA A DOUA

SĂLBĂTĂCIUNEA

CAPITOLUL I

Drum pe hoțește

In toamnă, un dor sălbatic de casă îl cuprinse pe Voncic. Nourii cari se lăsau tot mai jos asupra Vijniței îi reaminteau de bârlogul lui din munți, de Ianca și de Puica; uneori, îi venea și Irina în minte și, atunci, Voncic era trist întreaga zi. Tovarășii săi își cheltuiau cu muieri și cu beții fără sfârșit banii. Toamna par'că-i înebunise. De multe ori, chefurile se prelungeau o săptămână în capăt și-adesea terminau cu bătăi grave sau chiar cu moarte. Voncic trăia departe de tovarășii săi, de chefurile lor și de femeile cari întovărășeau pretutindeni pe contrabandiști.

Intr'o zi, Olinic îl chiemă la-o-parte pe Voncic și-i spuse:

— Ascultă, măi omule... Imi placi... Te observ de mult timp și-am pus ochiul pe tine. Tu ești unul din puținii contrabandiști cari prezintă garanții de seriozitate, așa că am să te'ntrebuințez în mi-

siuni speciale. Te prinzi la astfel de treabă? Te fac atent că sunt misiuni foarte grele... Aur adus tocmai din Ardeal...

— Mă prind!

— Bine, Voncic. Asta-mi place... Până săptămâna viitoare ești liber... Duminică seara primesc un nou transport de aur. Luni, noaptea, vei trece în Polonia. Acuma, hai să-ți dau un avans.

Voncic luă banii și se duse-acasă, să-i ascundă într'un loc ferit, știut numai de dânsul, la rădăcinile unui ulm. Apoi, fiindcă se făcuse amiază, se'ntoarse în oraș și intră să mănânce în ospătăria sa preferată. Ziua era foarte plăcută. Câteva gâze străvezii, desmorțite de căldură, se jucau la geamul lângă care se-așezase huțulul. In depărtare, munții abureau albăstriu, confundându-se cu cerul. Bărbatul simți un dor atât de năprasnic după ei, încât avu impresia că-i sângeră sufletul.

Fără să mai stea mult pe gânduri, luă hotărîrea să se repadă până la cătunul său. Simțea că, dacă nu și-l revede acuma, va muri. Totul — munții, Irina, Puica, Iosif — îl rechiema; iar Ianca par'că plutea într'un nour luminos, privindu-l galeș din ochii ei de culoarea văgăunelor pe'nserat de primăvară cu ploi calde și bune. La gândul că va fi timp de-un ceas-două aproape de cei la cari ținea, i se umplea sufletul de-o dulce și totodată dureroasă bucurie. Veselindu-se, Voncic începu să îngâne încetișor un cântec plin de hăuri, de fagi și brazi, de ceruri înegurate și de viscole.

Dupăce mâncă și bău, Voncic se duse în piața din fața gării și închirie o căruță, cu care plecă până'n apropierea satului său, unde ajunse spre noapte. Dela drumul cel mare până la cătun, Voncic se furișă pe cele mai ascunse căi, ca nici un cunoscut să nu dea de el.

Era o noapte friguroasă, cu cer senin și cu o lună de ghiață, care-așternea brumi palide peste-o-brajii huțului. Uneori, picioarele sale înspăimântau sălbătăciunile însomnorate de prin tufișurile înghețate. Când stârnea cu cotul vre-o pasăre de noapte, fâlfâitul ei îl înspăimânta pe Voncic — par'că-un duh rău i-ar fi dat târcoale pentru a-i prevesti nenorociri cumplite. Din cauza ocolurilor, huțului ajunse abia la miezul-nopții în fața gospodăriei sale. Luna apusese acuma. Totuși, văsduhul fiind clar, stelele dădeau o lumină foarte puternică. O mare sfârșeală îl cuprinsese pe Voncic. Faptul că Ianca se găsea la numai câțiva pași de dânsul, îl înebunea. In primele clipe, se gândi să năvălească în casă. Apoi, însă, își reveni, și, oftând, se duse în grajd.

Puica îi simțise apropierea. Bătând cu copita'n podeală, iapa fornăia și scutura din lanțul cu care era legată. Huțului alergă la ea, îi cuprinse grumazul și-o sărută. Puica își trecu peste fruntea lui botul catifelat, ca și cum ar fi vrut să-l sărute și dânsa.

Voncic se lăsă în halău și'ncepu să cânte încetișor, ca și cum ar fi vrut s'adoarmă pe cineva. Calul își ciuli urechile, ca s'asculte melodia aceea sălbatică și tristă, care-amintea de ploile și vânturile depe vârful munților.

Când, după o bună bucată de vreme, tăcu, huțului îi spuse Puicii:

— Amu, m'oiu duce. Pe Ianca nu vreau s'o văd. M'oiu întoarce la dânsa abia când oiu avea bani mulți, mulți de tot, Puică hăi! Atunci, Ianca s'a bucura și toate vor fi bune. M'ai înțeles, năzdrăvanco?

— Da, stăpâne! — par'că-i spuse Puica, nechezând molcum.

Voncic mai sărută odată calul și se furișă în uliță, ca s'o ia spre Vijnița prin singurătățile nopții. Ajungând lângă casa Irinei, se-opri o clipă, dar, răsgân-

dindu-se, o luă mai departe, fără să știe că fata îl văzuse dela fereastră. Deaceea, când ea îi răsări alături după câteva minute, Voncic tresări uimit, ca și cum o minune s'ar fi întâmplat în liniștile ceasului târziu.

Deastădată, Voncic și Irina nu se mai gândiră la nimic. Imbrățișându-se, căzură la pământ și rămaseră așa până când calea robilor prinse să-și piardă strălucirea. Privindu-se'n ochi, cei doi oameni văzură că lacrimile stau să se reverse și, atunci, își amestecară plânsul.

CAPITOLUL II

Zăpada roșie

Iarna se-așternu mai curând și mai grea ca'n alți ani. La Vijnița, omătul era înalt de câte doi și trei metri prin văi. Până și corbilor le era frig...

Pretutindeni auzeai:

— Ger!

— Strașnic ger...

— Frig, mă!

— Friiig...

...și toată lumea bea ceaiu și vin fiert, de se roșeau nasurile mai mult de băutură decât de ger, iar copacilor le era atât de frig, încât le venea să-și dea foc!

— Ați mai pomenit una ca asta?

— E o vreme bună pentru noi, — spuse Olinic, mângâindu-și barba albă ca omătul de-afară. — Grănicerii se mai dau și ei la căldură, așa că paza nu prea e aspră. Deseară ne vin cinci chilograme de aur. O avere întreagă, Voncic! Dacă nu te-aș ști băiat cinstit, ar trebui ca eu și nu altul să trec din-

colo aurul... Să vii pela orele zece, măi Voncic. Dacă aurul sosește, îl preiei și pleci imediat în Polonia. Ne-am înțeles?

— Ne-am, jupâne!

Seara, Voncic luă în primire săculețul cu aur.

— Omule, fii cu ochii în patru! — îl rugă Olinic. — Ai aici vre-o șase-sute de mii de lei.

— Nici o grijă!

— La cota opt, lângă cei trei stejari... Pe polon îl cheamă Bartek... Semnul convențional, un strigăt de buhă... Restul, îl știi. Să ne vedem cu bine poimâne dimineață. Bartek să-ți dea dovada primirii aurului. Acuma, hai pela bucătărie, să-ți iei un termos cu ceaiu fierbinte și-o sticlă de rum.

Bătrânul își iubea ca pe niște copii contrabandiștii...

Până la pădure, Olinic îl duse cu sania pe Voncic. Se despărțiră repede și fără vorbe de prisos. Huțulul așteptă câtva timp, până zurgălăii dela sanie își pierdură în noapte sunetul, și, apoi, o luă la picior prin pădurea adâncă și tăcută.

Incepuse să ningă.

Frigul mai slobozise, însă ninsoarea — deasă și cu fulgi mari — îngreuia foarte mult mersul lui Voncic, care luneca mereu în hârtoape viclene și pline de spini și mărăcini uscați. O liniște apăsătoare domnea în pădure. Nici un lup nu urla, nici o pasăre nu se tânguia. Par'că orice suflare ar fi murit în noaptea aceea. După un timp, Voncic trebui să urce spre creasta muntelui. Dar nu pe cărare, ci ocolit, pe sub tufișuri, căci, dealtfel, era primejdie să dea vre-un grănicer peste dânsul. Răsuflarea îi devenea tot mai grea, ochii îl dureau și sudoarea îi îmbrobonase fruntea, însă piciorul nu-i șovăia nici o clipă; înainte, mereu înainte, spre culme, de unde o pantă dulce avea să-l ducă la frontieră. După vre-o oră de mers,

se-opri, ca să-şi aprindă o ţigară, care-l refăcu, aşa că-şi reluă bine-dispus drumul prin bezna pădurii.

„Noroc că mi-am îmbrăcat cojocul," — îşi spuse Voncic. — „Dealtfel, mă lua naiba pe-o vreme îndrăcită ca asta!" — şi călca vârtos omătul care par'că voia să-l înghită cu căciulă cu tot...

Cu cât înainta, cu atâta se răreau copacii. Acolo, mai sus, nu se găseau nici măcar tufişuri. Cremene şi zăpadă. Nimic mai mult!

Pe culme nu numai că ningea, dar şi bătea un vânt afurisit, care îngheţa sudoarea depe fruntea huţului. Dacă Voncic n'ar fi avut un instinct precis de orientare, puternic ca instinctul unui lup, desigur că s'ar fi rătăcit. Aşa, însă, huţului — după ce se-odihni câteva minute — începu să coboare drept spre frontieră. Ca să nu se rostogolească, trebui s'alerge la vale, până dădu într'o văgăună, unde se-opri s'asculte. Aici, vântul nu pătrundea, aşa că Voncic putea să audă lămurit orice sgomot, însă nimic nu venea să turbure tăcerea albă a nopţii de zăpadă. Abia când fu la doi-trei paşi de frontieră, auzi cum cineva strigă foarte departe:

— Cine-i acolo, măăă...?

Apoi, răsună o împuşcătură.

„L-au prins pe careva..." — se strânse inima lui Voncic. — „Vai şi-amar de pielea lui, săracu'..." — şi-şi făcu cruce.

Totuşi, huţului nu se lăsă învins de teamă, ci porni înainte, ca, apoi, să se-oprească pentru a asculta dinnou. De-astădată nu mai auzi nimic. Dincolo, peste-un părâuaş, e Polonia. Voncic îl trecu târîndu-se pe ghiaţa acoperită cu un strat destul de gros de zăpadă. Când ajunse lângă un tufiş, răsuflă uşurat. Chiar îndrăzni să-şi aprindă o ţigară.

O patrulă răsări din întuneric pe teritoriul românesc. Glasul grănicerilor se-auzea clar până la Voncic.

Ei vorbeau despre un contrabandist prins de-o altă patrulă. In curând, grănicerii dispărură și huțulul nu trebui să-și mai ascundă în dosul pălmii țigara.

După ce se-odihni îndeajuns, Voncic își reluă mersul și, peste puțin, nimeri la cei trei stejari, unde o umbră aștepta răbdător în viscol. Un țipăt prelung, lugubru, de buhă rănită, sună în noapte, umplând de spaimă celelalte ființe. Țipătul fusese atât de înfiorător, încât huțulul crezuse o clipă că'ntr'adevăr o buhă îl scosese. De fapt, contrabandistul polon, despre care vorbise Olinic, răscolise văsduhurile cu geamătul acela sinistru ca un strigăt de moarte. Când Voncic se scufundă sub ramurile stejarilor, umbra se desprinse râzând încet:

— Nu cumva te-ai spăriat?

— Eu? Nuuu! — se-apără Voncic.

Deh, nu voia să pară fricos în fața Polonului.

— Va-să-zică ai adus aurul? Ian să vedem marfa... — și lumină asupra săculețului. — Frumos aur. Poftim cecul. Hai, bei un șliboviț? — îl îmbie Polonul, întinzându-i o ploscă.

— Mulțumesc. Bună băutură. Așadar dumneata ești vestitul Bartek.

— Bartek, poiu fi fiind... Vestit, Dumnezeu știe... Cu cât ne cunoaște mai multă lume, cu-atâta mai rău e pentru noi. Trebuie să fim ca bufnițele... Oameni de noapte, măi tovarășe.

— Da, oameni de noapte, domnule Bartek...

Voncic se târî pe brânci până'n apropierea părâului. Deodată, trebui să se oprească. O patrulă venea dinspre răsărit, înaintând cu greu prin viscol. Huțulul se lăsă în zăpadă, ținându-și răsuflarea. Grănicerii vorbeau în gura mare. Erau foarte veseli. Ei trecură la câțiva pași de Voncic; cum se'ndepărtară, acesta începu să se târască precaut spre părâu. In-

sfârşit, ajunse pe celălalt mal şi se ridică în piciore. Imediat răsună o salvă de gloanţe. Grănicerii poloni îl observaseră şi-l luau la ochiu. Voncic alerga nebuneşte. Deşi patrula trăgea necontenit asupra lui, nici un glonte nu-l nimeri, şi, după câteva clipe, huţulul ajunse în afara bătăii puştilor. Totuşi, încă nu scăpase de pericol. Pe teritoriul românesc, se-apropia o altă patrulă. Voncic n'o zări decât prea târziu, aşa că nu se putu piti la timp şi primi un glonte în umărul drept. Norocul său fu că, în cădere, se rostogoli până într'un mărăciniş, în care grănicerii nu-l putură descoperi. Din cauza frigului, sau de plictiseală, grănicerii nu-şi dădură osteneala să caute umbra în care trăseseră, ci porniră mai departe, discutând despre ceva foarte vesel (râdeau în hohote).

CAPITOLUL III

Lup fugărit

Când soldaţii dispărură în cele din urmă în bezna alburie, Voncic se ridică din mărăciniş. Un pas greşit îl făcu să-şi sgârie faţa în ghimpi. Înăbuşindu-şi o'njurătură, ieşi cu greu dintre ramurile întortochiate, cari par'că voiau să-l reţină în braţele lor blestemate.

Începu să meargă; paşii i se'nfundau în zăpadă, însă huţulul se'ncorda şi, scrâşnind din dinţi, mergea înainte; trebuia să ajungă încă noaptea la Vijniţa. In cursul zilei, rana ar fi atras atenţia trecătorilor.

Voncic îşi duse mâna la rană, o pipăi pe sub cămaşă, să constate cât de puternică e hemoragia, şi se clătină cuprins de-un val de slăbiciune. După o bună bucată de drum, se lăsă în genunchi, să se-odihnească. Gerul crăpase şi ningea liniştit. Undeva, într'un sat din Polonia, câniі lătrau la vre-o arătare.

Totul era depărtat și mocnit. Nu numai noaptea, ci și ninsoarea arunca nisip peste sunete. Intre niște copaci, pierdută în omete, pâlpâia o luminiță palidă, veghind la căpătâiul vreunui bolnav sau a unui mort. Voncic o privea cu sufletul cuprins de-o mare nădejde. Increderea în viață îi renăștea și fața îi înflori de-un larg și limpede zâmbet. Era atât de sigur de sine, atât de fericit, încât își întoarse cu mare mirare capul când cineva îl bătu încet peste umăr.

— Ce-i cu tine, măi?

— Mă odihnesc, — răspunse liniștit Voncic, fără să se înspăimânte de grănicerul care sta aplecat asupra lui.

— Văd că-ți curge sânge din umăr... Ui-te... Mi s'a udat palma...

„Acuma o să mă aresteze," — se gândi Voncic, — „o să mă aresteze și-o să mă ducă la Vijnița, iar de-acolo de-adreptu' la Cernăuți..."; totuși, huțulul nu se'ngrozi la gândul acesta; continua să zâmbească — și zâmbea și grănicerul, care-și aprinsese o țigară; Voncic simți deodată un val de uriașă simpatie pentru omul de lângă el. „Cât de ciudată-i viața," — își spuse huțulul. — „Te'ntâlnești însfârșit cu un om de care ți-i drag și, din nenorocire, e dintre-aceia cari trebuie să-ți lege mânile și să te-arunce'n întunecimea ocnei."

Ca și cum i-ar fi ghicit gândul, grănicerul șopti:

— Nu te-oiu lua cu mine, nu te-oiu percheziționa și nici nu te-oiu întreba cine te-a rănit.

— Iți mulțumesc, omule. Dar dece faci aceasta pentru mine?

Grănicerul privi lung și nelămurit în noapte.

— Nu știu, — răspunse el foarte încet. — Poate fiindcă ninge, poate fiindcă te-am văzut îngenunchiat în zăpadă...

Huțulul se ridică și strânse mâna grănicerului:

— Imi dai voie să-ți luminez fața?

Lampa electrică de buzunar înflori obrajii soldatului — obraji blânzi, umbriți de-o ușoară tristeță, de-o tristeță mai presus de cea omenească.

* * *

Era o vreme molcumă și plăcută de Februarie pe sfârșite. Olinic pregătea un transport foarte anevoios — o adevărată expediție, legată de-o mulțime de primejdii. Conducerea contrabandiștilor trebuia s'o aibă, de astădată, Voncic.

— Nu-l am pe altul mai bun — îi spuse Olinic.

— Numai tu ești în stare să conduci cum-se-cade transportul ăsta. O să te și plătesc în lege, măi omule.

Deși nu-i plăceau contrabandele cu cantități mari de mărfuri, contrabande cari necesitau un personal numeros, Voncic primi oferta. Ii venea peste mână să-l refuze pe Olinic, care insista foarte mult.

— Bine, primesc.

— Dar să bagi de seamă. Marfa e scumpă și paza'ntărită. Mi se pare că grănicerii ne-au cam prins urma.

A doua zi, Voncic pregăti totul, iar seara, dupăce dădu ultimele dispoziții, o porni la drum.

La frontieră, Voncic porunci convoiului să se oprească. Era o seară limpede și nu prea rece. Uneori, chiar bătea câte-o gură de vânt călduț, care muia ometele. Când contrabandiștii se-opriră la ordinul lui Voncic, tocmai se ridica luna — o lună roșie, uriașă, care însângera zăpezile suave depe văi. In curând, lumina se topi în dulci tonuri albăstrii, gingașe, transformând în pomi de paradis copacii golași ai haturilor.

— Frumoasă vreme, — spuse un contrabandist, — numai că nu-i tocmai bună pentru afaceri ca ale

noastre. Mi-ar plăcea mai mult dac'ar cădea o ceață groasă peste cărări, să ne'nvăluiască așa ca să nu fim văzuți. Luna asta afurisită numai rău o să ne facă. Mare comedie...

Voncic scrută îndelung zările. Nu, nu se vedea nimic suspect. Liniște și pace. Nici un sgomot de armă, nicăieri. Nici măcar un lătrat de câne, nimic. Absolut nimic. Lui Voncic aproape că nu-i plăcea liniștea asta; i se părea nefirească. Dac'ar fi fost după el, bucuros ar fi făcut cale'ntoarsă și-ar fi lăsat pe altădată expediția aceasta atât de periculoasă.

— Inainte! — porunci huțulul și convoiul se puse iarăși în mișcare.

Extrem de departe, peste frontieră, licărea din când-în-când o lumină. Era semnalul convenit cu contrabandiștii din Polonia. Voncic își aprinse și dânsul de câteva ori lampa electrică de buzunar.

„Era bine dacă Olinic alegea alt semnal," — își spuse huțulul. — „Acesta-i prea riscant, căci atrage imediat atenția..."

Convoiul nici nu făcu zece pași și se și pomeni față'n față cu o patrulă pitită după-un dâmb. Pentru fugă era prea târziu. Contrar ordinelor date de Voncic, un contrabandist deschise focul și grănicerii ripostară fără întârziere. Impușcăturile sfârtecau liniștea nopții. Grănicerii trăgeau fără'ncetare. Contrabandiștii răspundeau la fel. In curând, unul din ei se prăbuși horcăind în zăpadă. Apoi, se prăbuși și-un grănicer. Contrabandiștii fiind de trei ori mai numeroși decât grănicerii, aceștia trebuiră să se retragă treptat-treptat, urmăriți îndeaproape. Voncic, însă, rămase locului și se-apropie de contrabandistul căzut. Vlăjganul murise, așa că huțulul trecu la grănicer, fără să-i pese că, dacă acesta nu e rănit, riscă să fie ucis cu un glonte.

Intr'adevăr, grănicerul mai trăia, așa că Voncic îl întrebă:

— Pot să-ți fiu de vre-un folos?

— Nu cred, — răspunse încet soldatul.

Voncic tresări: cunoștea glasul acesta. Plecându-se asupra rănitului, recunoscu ochii. Era grănicerul acela care-l ajutase în noaptea când transportase aurul pentru Bartek.

— Dumneata... dumneata ești?

— Eu, omule.

— Ești rănit la piept?

— Lângă inimă.

— Te-oiu ridica și te-oiu duce la pichet.

— Ca să te prindă ai noștri? Și nici n'are rost. Nimeni nu mă mai poate salva. N'am decât câteva minute și m'oiu călători și eu unde s'a călătorit tovarășul dumitale, așa că du-te, căci trebuie să-ți vezi de transport. Fiecare cu meseria lui...

— Oiu rămânea lângă dumneata, — spuse hotărît huțulul. — Ducă-se naibei transportul! Or scoate-o la capăt și fără mine!

Voncic se-așează în zăpadă, lângă grănicer.

— Vrei să fumezi?

— Poți să-mi dai o țigară, da' aprinde-mi-o.

Huțulul își desbrăcă sumanul și, păturindu-l, îl puse sub capul rănitului.

— Mulțumesc, — spuse grănicerul. — Așa voiu putea privi mai bine stelele. Imi place că mor astfel, noaptea, cu ochii la stele și cu un om bun lângă mine.

— Blestemată fie clipa când am luat asupra mea transportul acesta.

— Nu, nu blestema, omule. Nu ești tu de vină. Nici măcar acela care-a tras în mine nu e de vină. Mi-a fost scris să mor de glonte și, iată, de glonte trebuie să mor. Dar mai bine să tăcem și să privim cerul. Uite cât de mare și luminoasă e steaua aceea

de lângă calea robilor. Par'c'ar fi ochiul lui Dumnezeu.

— Da, e mare și frumoasă... — și privirea lui Voncic se pierdu în risipa de aur a cerului, peste care calea robilor își aruncase apele de lumină; apoi, privi lung luna, a cărei strălucire începu să-l turbure ca o băutură prea puternică; în curând, nu mai avu în ochi decât halucinantele ei zăpezi albăstrii; dincolo, spre marginea zării, către septentrion, ardea o grămăgioară de stele roșietice — ca jarul unui foc pe care-au uitat să-l stingă niscaiva ciobani.

Deodată, o stea se desprinse și-o dâră argintie spintecă văsduhul.

— A căzut o stea... — murmură Voncic și prinse mâna grănicerului în a sa, însă ea nu răspunse la strânsoare, ci rămase grea ca o bucată de plumb.

Huțulul se ridică încet, acoperi fața mortului și-o luă clătinându-se către Polonia.

* * *

Dela întâmplarea aceea, Voncic se făcu și mai sălbatic și nu mai accepta să lucreze în tovărășie cu alți contrabandiști. Brute sau inconștienți, tovarășii săi îl provocau mereu prin cele mai groaznice tertipuri. Unul din ei ajunse chiar să-l denunțe la Olinic: anonima trimisă insinua că Voncic plănuiește o mare lovitură în dauna patronului, dar bătrânul aruncă disprețuitor scrisoarea, așa că huțulul nu avu nici o supărare din partea asta. Totuși, ura lui împotriva oamenilor ajunse aproape bolnăvicioasă.

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PARTEA A TREIA

ÎNTOARCEREA LUPULUI LA PĂDURILE SALE

CAPITOLUL I

Primăvară primejdioasă

Se desprimăvăra cu o dulce și călduță adiere dinspre miazăzi. Omătul se topea ca și cum cineva ar fi suflat cu o boare fierbinte asupra lui, iarba răsărea de sub faldurile albe, cari se sdrențuiau acuma, iar primii ghiocei își clătinau molcum potirele fragede, în cari lacrimi mici și-aurii de polen străluceau ca niște stele foarte depărtate. Păraiele se umflaseră și-și grăbeau mersul înșuvoiat peste pietrele uriașe, acoperite de mușchiu întunecat, peste cari săgetau păstrăvi isteți. Cerbii mugeau lung în serile tot mai târzii și mai turburătoare. Când zăpezile se topiră pretutindeni, o vegetație tumultoasă și sălbatică erupse, aruncând curcubee peste pajiști.

Din Vijnița — munții se vedeau tot mai strălucitori, ridicându-se ca niște titani spre cer.

Voncic se simțea stingher. Noaptea, stelele nu-l lăsau să doarmă; dimineții adiau aer de culme, încărcat cu iz de brad, iar după-amiezile copleșeau cu soarele lor mereu mai fierbinte. Băieții andrii și fetele cari își întorceau vitele dela păscut aveau obrajii roșii de prea mult joc, așa că, noaptea, gemeau prin somn, spuneau lucruri ascunse și sărutau în vis pe cineva. Voncic nu mai putea răbda să stea locului. Îi era lehamite de tot ce se'ntâmpla în legătură cu meseria sa, pe care-o găsea din-ce-în-ce mai urâtă și mai nesuferită.

Erau turburătoare zilele senine, cu soare mult, dar și cele ploioase, mocnite, îl turburau tot atât de mult pe Voncic. Ele îi reaminteau culmile învăluite în neguri, ronțăitul Puicii din fânul aromitor, tăcerile din odaia întunecată de nouri, răsuflarea călduță a Iancăi în tâmpla sa.

Intr'o dimineață, fără să mai treacă pela Olinic sau să-și ia rămas bun dela vre-un tovarăș, Voncic se pomeni, aproape fără să vrea, pe drumul către satul său. Nu făcu nici un popas, nicăieri. Alerga. Mai repede, tot mai repede... N'auzea ciripitul păsărilor și nu se-oprea să-și îmbete sufletul de frumusețea florilor de primăvară, cari își resfirau curcubeele peste pajiști.

Insfârșit, ajunse acasă. Năvăli în ogradă, făcu o săritură și iată-l în casă. In pat, Ianca; Voncic se năpusti la ea și'ngenunchie.

— Ianca, Ianca, tu... ce-i cu tine? — și-i apucă mânile.

— Femeea ta a născut, — spuse un glas din întunericul unui ungher.

Abia acuma văzu hușulul că se mai află cineva în odaie.

— Tu, Irina?

— Eu, Voncic. Femeea ta a născut înainte de-o săptămână. Un băiat.

— Şi unde-i copilul? — întrebă Voncic în şoaptă.

— A murit, — spuse încet Irina. — Bine ca te-ai re'ntors, Voncic.

— Sigur! — gemu Ianca, — îţi pare bine, fiindcă o să-l ai în fiecare seară!

— Iţi faci păcat cu mine, Ianca, — răspunse Irina, care devenise palidă. — Nu mai grăi aşa.

— Lasă, că ştiu eu! — se răsti lăuza. — Ai încercat să te vâri sub pielea mea numai ca să te poţi da la dânsul.

— Ianca, Ianca! — strigă jignită Irina.

— Nu te preface, ticăloaso! Crezi că eu nu ştiu ce s'a întâmplat într'ascuns de mine? Vezi? Voncic tace. El nu ştie să mintă, aşa că tace. Tu nu mi l-ai luat numai înainte de nuntă, ci şi după. Voncic lipsea nopţile de-acasă, ca să se poată întâlni cu tine!

— Asta nu-i adevărat! — strigă huţulul.

— Aşa? Va-să-zică şi tu te-ai învăţat să minţi! N'ai un pic de milă de mine?

— Nu te mint! Dacă mă duceam de-acasă, o făceam fiindcă mi-era lehamite de înghimpăturile tale. Fugeam de tine, înţelegi? Fugeam, deşi-mi erai dragă. De câte ori m'apropiam cu dragoste de tine, mă fugăreai, aşa că nu-mi rămânea decât să-mi caut în munţi alinare. La tine n'am aflat niciodată mângâiere când am avut nevoie de ea...

Irina îşi puse palma peste gura bărbatului.

— Taci, Voncic. Ui-te... A leşinat...

Amărît, obosit, huţulul ieşi din casă şi se duse în grajd. Puica necheza vesel, ca la o nuntă, făcând să răsune văile. Câteva rândunele, cari îşi aveau sub grinzile grajdului cuibul, sburau cu fâlfâit larg pe lângă creştetul huţulului. Indată veni şi Iosif în grajd şi sărută mâna stăpânului său.

— Nu te-am uitat, Iosife, — îi spuse Voncic, punându-şi pe umerii servitorului mânile. — Par'c'ai mai crescut de când nu te-am văzut.

— Is ca iarba cea rea, stăpâne, — zâmbi hargatul. — Iarbă proastă...

— Lasă, nu te mai ponegri atâta, Iosife, că şi stejarii cresc înalţi.

Hargatul clipi mulţumit că stăpânul său îl preţuieşte şi-i sărută încăodată mâna, înainte ca Voncic să şi-o poată retrage.

— Ce-i cu tine, măi băiete... Să nu mai faci aşa ceva! Ce, oare mi-a crescut barbă în străinătăţi, barbă de popă?

Râseră amândoi.

In curând răsări şi Irina în grajd. Cum sta în dreptul uşii, lumina puternică a soarelui i se juca în păr şi apele cerului senin îi copleşeau umerii. Veni lângă Puica, o netezi pe frunte şi-o mângâie pe grumazul lucitor; la început, iapa se sbătu, ferindu-se; apoi, convingându-se că fata nu-i face nici un rău, se supuse înfiorându-se uşor sub mânile ei.

— Iosife, decе se fereşte aşa iapa când se-apropie om de dânsa? O baţi?

Hargatul îl privi deschis în ochi:

— Nu, stăpâne. Eu n'o bat.

— Eu n'o bat? Atunci cine-o bate?

Iosif coborî ochii şi Voncic, înţelegând, oftă.

— Irina, păcat că sufletul tău nu e în trupul Iancăi... — îi scăpă depe buze.

Irina spuse:

— Voncic, tocmai voiam să-ţi spun despre Ianca... Femeea ta m'a ameninţat că mă va pârî bătrânilor satului pentru stricare de casă... Şi ştii ce'nseamnă asta... Mă vor ucide cu pietre...

Iosif ieşi din grajd.

Rămânând singuri, Voncic și Irina putură vorbi deschis.

— Bătrânii satului nu-ți vor putea face nimic. A fost ceva neîngăduit între noi?

— Nu, cu trupul n'a fost nimic ne'ngăduit, însă cu sufletul da. Mi-ești mai drag ca orice pe lumea asta. Zi de zi, noapte de noapte, numai la tine m'am gândit. Eu fără tine nu pot trăi, Voncic.

— Tu, Irina... — se clătină bărbatul. — Aceasta-i adevărat?

— E sfântul adevăr, Voncic. Când te-am cunoscut, a fost ca și cum s'ar fi însămânțat o lumină în mine și lumina aceea a crescut mereu, până m'a cuprins cu totul, așa că n'am mai putut scăpa de ea. Acuma, lumina aceea mă chinuiește, inima mi se frânge sub puterea ei. Aș fi vrut să nu-ți spun toate acestea, însă n'am mai putut răbda.

Un îngrozitor sentiment de jenă și de neputință puse stăpânire pe Voncic. Ar fi vrut din tot sufletul să-i ajute Irinei, însă o iubea prea mult pe Ianca. Ținea la Irina ca la o soră. Altfel, ca bărbat la femee, nu putea.

Irina îl privi în ochi pe bărbat și-i înțelese gândul. Nu se revoltă și nici nu-i spuse nimic, ci îngenunchie și cuprinse picioarele lui Voncic. Apoi, se ridică și-l privi lung, ca și cum l-ar fi privit pentru ultima oară. Dupăce sărută mânile bărbatului, se duse...

....și Voncic n'o mai văzu niciodată.

Sinuciderea Irinei făcu mare zarvă jos, în vale. Totuși, timpul își ninse și deasupra ei cenușa și, în curând, nimeni nu mai vorbi despre dânsa, dar Voncic o simțea aproape întotdeauna lângă sine când cutreera cu Puica munții imenși, cari par'că voiau să năvălească în cer.

— Tare-mi ești drag, Voncic, — îi spunea umbra.

Atunci, huțulul își oprea iapa, ca și cum ar fi vrut s'asculte mai bine, clătina din cap și surâdea cu un sfâșietor regret aceleia pe care-o ghicea aproape.

— Nu's eu de vină, — răspundea în șoaptă bărbatul.

— Știu... știu... — spunea repede Irina.

Poate că era vântul, dar vântul acela venea desigur depe mormântul fetei și șoapta lui purta șoaptele ei.

Voncic își făcea cruce și pornea înainte.

CAPITOLUL II

Ianca ucide

Când Voncic puse piciorul în ogradă, un șarpe vânăt îi tăie ca un fulger drumul, pierzându-se în niște brusturi cari cotropeau cu verdele lor tulbure pietrișul argintiu.

„Semn rău!" — se'nciudă huțulul și-și făcu cruce.

Dupăce scuipă de trei ori peste umărul stâng, se duse de-adreptul la grajd. Iapa își întoarse către dânsul capul cu stea albă în frunte și necheză vesel, încercând să rupă lanțul cu care era legată de iesle. Bărbatul veni la ea și-și petrecu brațele după gâtul frumos arcuit. Apoi, căută sub brâu, de unde scoase două bucățele de zahăr, pe cari Puica, apucându-le cu botul catifelat, le rontăi cu sgomot. Voncic o bătu prietenește pe crupă și, uitându-se la podele, își încruntă fruntea.

„Iar s'a strâns murdărie de-o săptămână!" — își spuse el, suduind în gând pe servitor și, apucând lopata, începu să rânească grajdul.

După un timp, observă că iapa e neliniștită și că se tot sbate în lanț.

— Ce-i cu tine, Puica? — se'ngrijoră dânsul.

Animalul îl privi cu ochi voalați de-o negură.

— Nu cumva nu ți-a dat apă! — și se repezi cu cofele la fântână, de unde, după ce le umplu, se'ntoarse'n fugă. — Na! Bea, Puica.

Iapa deșertă lacom amândouă cofele și Voncic se mai duse odată la fântână.

Ianca răsări ca o așteptare în pragul casei.

— Pentru haramul tău ai timp, da' pentru mine nu!

— Femeie, dece-ai lăsat neadăpată iapa? Vrei să se-aprindă? De bună-seamă că nici ieri nu i-ai dat apă!

— No și?

Voncic își strânse pumnii.

— Unde-i hargatul?

— Cu vitele.

— L'oiu învăța eu minte să nu grijească de cal!

— Ascultă, bărbate... — și glasul femeii sui asprimi tot mai ascuțite: — M'am săturat de-așa o viață. Înțelegi? M'am săturat! Ții la haram mai mult ca la mine. Să-ți vinzi iapa, ori mă'ntorc la mama.

Voncic rămase trăsnit.

— Așa vorbești cu mine, Ianca?

— Așa.

Hargatul tocmai se'ntorcea cu vitele dela pășune.

— Iosife, dece n'ai adăpat calul? Hai, spune! Dece taci? Spune, Iosife, că te desnod! Spune odată! Vrei să-mi piară iapa? Hai! Grăiește... De când n'ai adăpat-o?

Bătanul își încleștase dinții și tăcea.

Voncic nu se putu stăpâni și se deslănțui ca o furtună asupra lui.

— Na! Și mai na! — și nu-l slobozi până nu-l umplu de sânge.

Apoi, desgustat, luă securea și se'nfundă în pădurea care urca muntele din spatele casei.

Cărarea șerpuia sălbatic printre pietre argintii și tufe enorme de ferigă aspră, care părea muiată într'un ciudat sânge verzuiu de pitic sau de iasmă a pământului. Salamandre speriose țâșneau de sub vreascuri putrede. Din fagii cu frunze albăstrii de soare isvorau fluvii de murmur, cari cotropeau cerurile. Mai sus, spre culmi, în severe zale verzi, brazii așteptau vre-o tainică poruncă pentru a năvăli cu sulițele lor asupra văilor. Rădăcini puternice de stejari singuratici sfârtecau pământul roșietic, din care, deseori, ieșeau ca niște șerpi uriași, ca să se târâie printre arbuști de lemnul-Domnului sau de trandafir sălbatic, verde-roz și cu spini moi de mătasă.

Tăindu-și drum în potopul de plante-acățătoare, Voncic părea că e un uriaș mânios, care se luptă cu o mulțime de stranii balauri de basm. După vre-un ceas de mers obositor, dădu de-o pajiște, unde se trânti să se-odihnească. Aerul era cald ca la șes. Pietrele risipite din stâncile detunate ardeau și șerpii ieșiseră din crăpături ca să-și sorească umezeala strânsă între rădăcini, iar pajerele despicau în fâlfâit larg văsduhurile.

„Ce bine-i aici!" — își spuse cu amărăciune Voncic. — „Mai bine ca'ntre oameni. Dacă-l lași în pace, nici măcar șarpele nu te muscă, pe când acolo, jos, e numai ură și prostie..." — și ochii i se pierdură departe, foarte departe, în pădurile nepătrunse dinspre miază-zi, unde șerpii poartă coroniță de aur pe cap, iar pajerele au ghiare de-adamant.

Deodată, un aluniș se scutură de-o mișcare violentă.

„Lup sau urs?" — se gândi Voncic, dar nu-i fu frică și nici nu întinse mâna după securea pe

care-o pusese alături; știa că sălbătăciunea îl va lăsa în pace.

Numai că nu o fiară, ci hargatul Iosif se-arătă în cele din urmă, aprins la față și ștergându-și sudoarea care-i șiroia depe frunte. Venind la stăpânul său, băietanul rosti:

— Bădie, m'am luat după dumneata ca să-ți spun că ai păcătuit bătându-mă. E-adevărat, n'am adăpat-o la timp pe Puica, da' nu's eu de vină.

— Femeea mea? — și, așteptând răspunsul, Voncic simți cum inima i se face mică și se sbate ca o pasăre.

— Ea, stăpâne, — șopti după o ezitare Iosif.

Bărbatul își plecă fruntea. Soarele era puternic. O ghionoaie ciocănea într'un trunchiu uscat și ierburile aveau miros amar de sânge.

— Șezi lângă mine, Iosife. Iartă-mă că te-am bătut. A fost o pornire ca un vânt rău. Tare mi-i somn, măi Iosife... Stai aici și veghiază să nu se-apropie vre-un șarpe. Am să dorm câteva ceasuri. Du-te'n umbră și, dacă vrei, poți să cânți din frunză ori din fluier. Asta nu mă stingherește.

Deși era foarte obosit, Voncic nu reuși să adoarmă imediat. Semințele ierburilor plesneau împrăștiind izuri turburătoare, soarele arunca snopi de foc și pământul își aburea umezelile ametitoare. O zi ciudată, care te'ndeamnă la omor sau la dragoste și Voncic gemu.

„Oare dece nu vrea să mă'nțeleagă Ianca? Sau nu poate?"

Iosif începu să cânte din frunză și toate — soarele, Ianca, mirozna ierburilor, pădurea, Puica, — se-amestecară într'o apă tulbure de lumină albastră, prin care fulgerau săgeți de aur. Voncic simți ca un fel de moarte când se prăbuși în prăpastia fără fund a somnului — un somn greu și fără vise.

Cerul era o imensitate de flăcări, cari, par'că, încercau să cuprindă și pădurile.

— Am dormit mult, Iosife?

— Da, stăpâne. Și-ai tot gemut prin somn. Iată, aici îs doi șerpi, pe cari i-am ucis, căci se-apropiau de tâmpla ta. Vipere, amândouă! Privește la capul lor. Au semn mare.

— Da. Sunt vipere. Semnul le dovedește cu prisosință neamul rău. Îți mulțumesc, Iosife. Dacă nu erai aici, muream de otrava lor... — După un timp, adause: — Dar, oare, n'ar fi fost mai bine așa?

Hargatul tresări și-l privi cu teamă.

In răsărituri, umbrele nopții se și cățărau pe cer. Septentrionul se-acoperea de nouri bulbucați și leneși. Apusul aștepta herghelille năzdrăvane, cari să-i mănânce tăvile de jăratic. Văgăunile se-umpluseră de seară grea, verzuie.

— Stăpâne, să ne'ntoarcem acasă, — șopti Iosif, pe care arătările nopții îl turburau. — Avem de trecut prin locuri periculoase și nu-i bine să'ntârziem.

— Astă-noapte vom rămânea aici. Ui-te ce lună uriașă se-arată. Am descoperit cuibarul unei veverițe și-i plin de-alune. Hai să mâncăm. Poate-om găsi și niște nuci.

— Aici suntem feriți de roua nopții. Fă-ți și tu o țigară, Iosife. Aiesta-i tutun policesc de cel scump, — și, privind cerul, oftă: — Luna plouă cu foc asupra pădurilor.

— Da. E-un foc rece, care usucă sufletul și'mbolnăvește inima.

— Pe-o noapte ca aiasta nu-i bine să mori, că iasmele cutreeră potecile și te iau cu ele în țara lor, unde nu calcă pas de înger.

O stea de August se desprinse depe firmament și se stinse deasupra pădurii de miază-zi.

— A căzut în pădurea blestemată, — se'nfioră Iosif.

— Intr'acolo m'oiu duce și eu cândva, — spuse într'un târziu huțulul, și par'că era un fel de dor în glasul lui.

— Doamne-ferește! — se'nspăimântă hargatul. Vrei să te apuce vântoasele ori să te sărute păunița zorilor, aceea care are frunte de ceață și buze de brumă? Ea te-ar preface'n domn de noapte și, atunci, ai aține drumul strigoilor, ca să te-apuci în horă cu ei.

— Câteodată e mai bine să ații calea strigoilor decât să trăiești printre oameni. Inseamnă-ți asta, Iosife. Dar să lăsăm la-o-parte acestea și să ne bucurăm de frumusețea nopții. Auzi cum strigă șoimul? Poate că-și visează împărăteasa.

Voncic trase adânc din țigară și, la luciul ei, văzu că Iosif plânge.

— Ce-i cu tine, băiete?

— Stăpâne, să nu mai vorbești de pădurea blestemată, — și plânsul isbucni plin, nestăvilit.

Ianca încă nu adormise. Luna veni în dreptul ferestrei și fața femeii se lumină ca apa unei fântâni, iar părul, negru și bogat, căpătă reflexe albăstrii. Afară, se vedea ca ziua. In odaie, ungherele țiuiau și erau dușmănoase, cu umbre adânci, de nepătruns, așa că femeea de tot cerceta neliniștită.

„Voncic nu mai vine!" — și-și desfăcu pieptul, care-o ardea. — „Cutreeră coclaurile și se uită la lună."

Auzind un sgomot, ca de pași, se ridică în coate. „Nu. Nu e dânsul. Un viezure sau o vulpe." — și, înfundându-și fruntea în pernă, mușcă pânza până o rupse, — „Așa am să-i rup inima! Doamne-Dumnezeule, oare dece mi-i dat să pătimesc atâta?"

Iapa necheză în grajd și femeea se sgudui ca

lovită de biciu. Doamne, luna asta, care intra în valuri înghețate prin fereastră! Mirozna amăruie, care plutea în odaie! Țiuitul din unghere! — Toate o exasperau pe Ianca și, acuma, se mai adăuga și nechezatul sălbatic, misterios, al animalului care bătea mereu cu copita'n podelele de stejar ale grajdului, ca și cum ar fi chemat duhurile pământului!

Iapa nechează din nou. Auitor, prelung, dureros. Par'c'ar fi fost sireapa din poveste, așa-i vui glasul. Femeea nu se mai putu stăpâni. Sărind din pat, se duse în tindă și cotrobăi printre lemne, până găsi o bardă. Iapa necheza mereu, tot mai sălbatic și mai turburător. Ianca păși în ogradă; albă ca un joc de-argint; și părul îi ardea cu flăcări negre. Lumina lunei tremura în ferestruicile grajdului. Pământul era cald și licuricii înstelau ierburile.

Femeea deschise ușa și se înecă în întuneric.

In grajd, se făcu deodată liniște. Vitele suflau ușor, a vis cu pajiști bogate. Puica, simțind primejdie, tăcu. Ferindu-se de Ianca, se dete cu capul în bătaia lunei și icni ca și cum ar fi primit un pumn în bot. Bumbii de-alamă ai căpăstrului pe care Voncic îl adusese din Vijnița, luciră sticlos și Ianca lăcrimă de ciudă:

„De dânsa, are grijă! Căpăstru nou, cu bumbi, ca la caii boierești. Las' că te-i sătura, haramule!" — și'ncepu s'o bată cu piciorul în burtă, lovind cu sete până osteni și se rezimă de perete.

Apoi, deslegând-o, trase iapa în mijlocul ogrăzii.

— Așa, haramule! Vreau luptă dreaptă cu tine, — și făcu tot posibilul s'o înfurie.

Intâiu, o plesni cu frâul căpăstrului peste ochi, însă animalul nici nu clinti; atât — că gemu încetișor, omenește. Pe urmă, îi dădu cu o drojdie peste picioare, o bătu peste arcul grumazului și apoape

că-i smulse coama, dar Puica își plecase capul și nu voia să reacționeze, ceea ce o înebuni pe Ianca.

— De-aiestea-mi ești? — și, ca o pisică, sări la capul iepei, înfundându-și unghiile în ochii ei.

Animalul se cutremură și nechează atât de puternic, încât toți munții și toate văile vuiră. Femeea scoase un strigăt de triumf. Ridicând barda, care scânteia ca o flacără albă, lovi. Și mai lovi odată. Și încăodată. Apoi, ca o grindină, până valuri de sânge îi inundară mânile. Picioarele iepei se muiară și trupul uriaș se prăbuși cu un geamăt obosit în iarba înrourată, speriind fluturii de noapte.

Femeea îngenunchie și'ncepu să aștepte.

— Iosife! — îl prinse Voncic de braț pe hargat. — N'ai auzit? In vale...

— Ba, da, stăpâne! Ca un strigăt de-ajutor. Cineva în primejdie de moarte și...

Huțulul nu-l mai ascultă, ci, luându-și securea, se năpusti spre văgăună, ca fugărind pe urmele unei iasme.

— Stăpâne, nu mă lăsa! — se tângui Iosif, dar Voncic și dispăruse în întunecimile pădurii.

Luna se rostogolea a primejdie peste copacii ale căror ramuri se'mpleteau ca șerpii, formând bolți vaste și'ntunecoase. Deasupra isvoarelor, fâșii subțiri de ceață se destrămau alene și conturau ciudate umbre albastre, prin cari treceau încet cerbi împărătești și păstori de stele. Ierburi aspre și tăioase însângerau picioarele lui Voncic și rănile, în cari pătrundea roua, usturau ca și cum le-ar fi sărat cineva, iar duhurile pădurii râdeau ascuțit și sălbatic în tufișuri, când câte-un strigăt mic de durere al omului înstela beznele. De sub pietrele unei stânci imense, acoperită de mușchiu auriu, muma pământului, cu ochi de cârtiță, mărunți și răi, privea lacom la bărbatul care se lupta

cu ferigile și lanțurile de plante-acățătoare. Ca să vadă mai bine, împăratul piticilor răsturnă o ciupercă roșie și niște vulpi mârâiră că le dă cu otravă în ochi. După câtva timp, se-arătă și Iosif. O sumedenie de iasme dănțuiau împrejurul lui și râdeau drăcește. O iasmă mai îndrăzneață îi puse piedică. Băietanul se răsturnă într'un tufiș de lemnul-Domnului, sgâriindu-și obrajii și fruntea. Copacii începură să fulgere din scorburile lor putrede, iar luna se posomorî după coroana unui stejar bătrân și nu fugi de-acolo decât când o răbufni o trâmbă de vânt.

— Stăpâneee... stăpâneee... — plângea glasul lui Iosif, și iasmele se prăpădeau de râs, nu alta!

— Să vină și ielele, să vină și ielele! — striga un pitic îmbrăcat nemțește și cu o lulea enormă, din care tot pâcâia nouri groși de fum vânăt!

— Venim! Venim! — și-un stol de lumini se lăsă asupra băietanului năucit de noapte.

— Hi-hi-hi! — se strâmbă de plăcere muma pământului. — Aduceți-l la mine, că am o fată pentru dânsul. O fată cu trei ochi, nu-i fie de diochi!, și cu păr de broască...

— Ha-ha-ha! — se cutremură de râs pădurea.

Un fag își scoase din țărână rădăcinile și-l apucă pe Iosif. Băietanul căzu cu capul de-o piatră și, îndată, luna își înroși lumina, căci sângele lui Iosif era tânăr și bun.

— Hei, fagule! — țiui o pajeră. — Mi se pare l-ai omorît pe bietul pământean, — și, deodată, se făcu liniște mare în văgăună.

Ielele și iasmele se topiră în neguri, piticii intrară în scorburi, iar copacii își pierdură graiul. Numai muma pământului mai borborosi un timp, dar, în cele din urmă, se retrase sub pietre și luna rămase singură, să spele cu apele ei clare mortul. Pădurea își desprinse câteva frunze, cu cari vântul astupă rana

băietanului, și-o stea porni din înalturi să vestească o nouă moarte.

O vulpe lătră scurt și linse fruntea mortului.

— Ianca, dece ai făcut asta?

Femeea aștepta ca Voncic s'o isbească în creștet cu securea, însă bărbatul se uită lung la calul care zăcea cu țeasta sfărâmată și nici nu se mișcă. Ianca se târî la picioarele lui, încercând să le cuprindă. Bărbatul se feri ca de-un șarpe.

— Nu trebuia să ucizi, Ianca. Dece ai ucis? Iată, ești plină de sânge. Pe cealaltă lume, așa te vei arăta în fața lui Dumnezeu la judecata cea mare, căci nici o apă nu e în stare să spele sângele.

— Tu nu mă ucizi, Voncic?

— Nu, nu vreau să te ucid.

— Voncic, — strigă femeea, — ucide-mă, Voncic, ucide-mă.

— Nu! Eu voiu pleca. Nu mă voiu întoarce niciodată. Vei fi o văduvă fără mort, Ianca. Veste nu vei avea dela mine decât când voiu ucide un șarpe cu coroniță de aur pe cap ori o pajeră cu ghiare de-adamant. Atunci se va isca furtună mare și vei ști că bărbatul mai trăiește, mai trăiește cu lupii, cu urșii, cu vulpile și cu jderii.

— Voncic, nu pleca. Voncic, dacă pleci, te blestem pentru totdeauna.

— Acolo unde voiu fi eu, blestemele tale nu mă vor ajunge, căci copacii îs deși ca peria și vântul va risipi vorbele. Rămâi cu bine, Ianca. Eu mă duc pe drumul către vis. Să'ngropi hoitul și să plângi ca după om!

Luna luneca încet spre apus și, peste munți, o ușoară abureală albă vestea dimineața. Stelele se stingeau pe cer, aprinzându-se'n casele oamenilor cari se trezeau să meargă la tăiat lemne în pădure. Po-

tecile nopții prindeau să urce străvezii către lună, ca morții să aibă cale mai ușoară spre cer.

— Iată-l și pe Iosif! — se miră Voncic. — Iosife, când ai murit? — dar băietanul surâse și nu răspunse nimic din imensitățile veșniciei sale.

La răsăritul soarelui, huțulul ajunse lângă pădurea de miază-zi. Inainte de-a intra în hotarele ei întunecate, se opri să mai privească odată lumea pe care-o părăsea. Valea era plină de ceață — o ceață auriu-trandafirie, un ocean de sânge suav, par'că îngeresc. Câteva case, cari abia de se zăreau, dădeau impresia unor nави în plutire spre infinit, iar munții își tălăzuiau liniștit pădurile.

Voncic privi lung, ca pentru moarte, la toate acestea.

Apoi, porni mai departe.

Un lup răsări dintre ferigi și-i spuse omenește:

— Bine-ai venit, Voncic! Hai, codrul de-aramă te-așteaptă. Vrei să fim prieteni?

Pământeanul aruncă într'un tufiș securea și merse alături de lup. Era un lup mare și trufaș, care venise aici tocmai din pădurile Cuciurului-Mare, unde trăise cu unul Luca Urâtu. Băiatul acesta îi spunea Botosu și Botosu își amintea foarte bine de totul, căci pădurea de miază-zi dădea știință omenească fiarelor pământului.

— SFÂRȘIT —

BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII - IAȘI -

Această carte, omagiu doamnei **Maria C.**, *în amintirea dureroasă a unei eterne cetăți dintre neguri.*

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Editura „Imprimeria Bucureşti“

Editează:

Aventurile celebrului detectiv care a uimit lumea

SHERLOCK HOLMES

Fiecare volum are 48 pagini şi conţine o povestire completă.

Lei 10 exemplarul.

Documentele secrete ale lui

TOM SHARCK

Fiecare volum are 32 pagini şi conţine o povestire completă.

Lei 7 exemplarul.

COLECŢIA ALBASTRĂ

Un elegant volum de 140 pagini ce apare lunar şi în care s'a inaugurat „Seria Scriitorilor Români Contemporani“.

Se găsesc la toţi chioşcarii şi depozitarii de ziare şi la

Editura „Imprimeria Bucureşti“

STR. COBĂLCESCU No. 29 — TELEFON 5.61.45

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

In aceeași Colecție a apărut:

No. 1 — INSULA MORȚII

Roman de Știință și Aventuri

1960

1985

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
IMPRIMERIA BUCUREȘTI
STR. COBĂLCESCU 29 - TELEF. 5.61.45

BCU IAȘI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Prețul Lei 20

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY